

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΖ | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΜΑΪΟΥ 1968 | ΑΡΙΘ. 10

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗ—ΚΕΙΜΕΝΟΝ—ΣΧΟΛΙΑ

Π Ρ Ο Λ Ε Γ Ο Μ Ε Ν Α

Ι. Γενικά

α. Ὁ Εὐαγγελισμός. Ἀπὸ τὸν προφορικὸν εἰς τὸν γραπτὸν λόγον.

Ὁ προφορικὸς λόγος, ἡ προσωπικὴ ἐπαφή καὶ διακήρυξις, ἡ διδαχὴ καὶ τὸ κήρυγμα, ἡ ὁμιλία καὶ ἡ κατήχησις ἦσαν τὰ μέσα τῆς διαδόσεως τῶν Ἀληθειῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Οὔτε ὁ Ἰδρυτὴς τῆς Νέας Ἐρησκείας, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, οὔτε οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐθεώρησαν ἀπαράιτητον τὴν διὰ συγγραμμάτων διάδοσιν τῶν Ἀρχῶν τῆς νέας ἐν Χριστῷ Πίστεως. Διδαχὴ διὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου καὶ πίστις ἐξ ἀκοῆς τοῦ κηρύγματος ἦσαν αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ τῆς ἐξαπλώσεως καὶ ἐμπεδώσεως τῆς Νέας Ἐρησκείας. Μία τῶν τελευταίων ἐντολῶν τοῦ Κυρίου μετὰ τὴν Ἀνάστασιν Του πρὸς τοὺς Ἀποστόλους, ἦτο αὕτη: «πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ Εὐαγγέλιον πάση τῇ κτίσει»¹.

Ὁ σπόρος τῆς πίστεως διὰ τοῦ ζῶντος λόγου ἐσπάρη τόσον ὑπὸ τοῦ Κυρίου, ὅσον καὶ ὑπὸ τῶν μαθητῶν Αὐτοῦ. Τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἡ χριστιανικὴ Ἀλήθεια ἐναπετέθη ἐν ταῖς καρδίαις τῶν πιστῶν διὰ τοῦ κηρύγματος

1. Μάρκ. 16, 15.

τῶν Ἀποστόλων· «εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν»¹. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅστις πρῶτος ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην πέραν τοῦ προφορικοῦ λόγου νὰ μεταδώσῃ τὰς ἀληθείας τοῦ Εὐαγγελίου καὶ διὰ τῆς γραφῆς, διεκήρυξεν ἐν τούτοις τὴν ἀπεριόριστον ἀρχὴν : «ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Χριστοῦ»².

Πάντα τὰ ἱερὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης ὀφείλουν τὴν προέλευσίν των εἰς περιπτωσιολογικὰς ἀφορμὰς, εἰς καταστάσεις ἀνάγκης. Ἀπαξάπαντα τὰ βιβλία τῆς Κ. Δ. ἀπευθύνονται εἰς πρόσωπα ἢ εἰς ομάδας προσώπων, αἵτινες πάντως εἶχον πρότερον δεχθῆ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ εἶχον διὰ τῆς πίστεως ἀποδεχθῆ τὴν Νέαν Θρησκείαν. Πρὸς αὐτοὺς λοιπὸν ἀπευθύνονται οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι καὶ διὰ τῆς γραφίδος, διὰ τοῦ γραπτοῦ λόγου, ἵνα τὴν προφορικὴν διδασχὴν ἐμπεδώσουν, διερμηνεύσουν, διαπλάτνουν καὶ καταστήσουν ταύτην βίωμα τῆς καθόλου ζωῆς καὶ δράσεως τῶν πεπιστευκόντων εἰς Χριστόν.

Αἱ δεσπόζουσαι ἀρχαὶ κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἐποχὴν, περὶ τοῦ τρόπου μεταδόσεως τῆς πίστεως τῆς χριστιανικῆς, ἐξηκολούθουν ὑφιστάμεναι καὶ κατὰ τὴν μεταποστολικὴν ἐποχὴν. Ἄλλαις λέξεσιν, τὸ κήρυγμα, ἦτοι ὁ λόγος ὁ ζῶν, ὑπῆρξε καὶ κατὰ τὴν μεταποστολικὴν ἐποχὴν τὸ διατεταγμένον μέσον τῆς παραδόσεως (traditio) τῆς χριστιανικῆς Πίστεως καὶ Διδασχῆς, ἦτοι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς ἐν Χριστῷ θείας Ἀποκαλύψεως.

β. Διατί προτιμᾶται ὁ προφορικὸς λόγος τοῦ γραπτοῦ καὶ τοῦ διαλόγου.

Ἐνταῦθα ἐκπηδᾷ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ ἐρώτημα, ἐὰν δηλαδὴ ἦτο ἐπιτρεπτὴ ἢ διὰ τῆς συγγραφῆς διάδοσις τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως. Τὸ παράδειγμα τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων ἄφινε κατ' οὐσίαν

1. Ῥωμ. 10, 18.

2. Ῥωμ. 10, 17.

ἀναπάντητον τὸ ἐρώτημα. Τὸ κήρυγμα, ὁ ζῶν λόγος καὶ οὐχὶ ἡ συνδιάλεξις, ὁ δ ι ἀ λ ο γ ο ς καὶ πολλῶ ἦττον ὁ ἀντίλογος ἦσαν τὰ μέσα τῆς διαδόσεως καὶ ἐμφυτεύσεως τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως. Ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων ἠρκέσθη εἰς τὸν π ρ ο φ ο ρ ι κ ὸ ν λόγον. Ἐκ τούτου καὶ οἱ ἄμεσοι διάδοχοι καὶ μαθηταὶ τῶν ἀποστόλων ἠρκέσθησαν κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν προφορικὴν διδασκαλίαν, τὸ κ ή ρ υ γ μ α. Οὐ μόνον τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου, μηδὲν γραπτὸν κείμενον παραδόντος, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ «Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσίν αὐτῶν καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς»¹, ἀσφαλῶς ἐπέδρασαν ἐπὶ τοῦ πλείστου μέρους τῶν ἱερῶν ἀποστόλων, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν μαθητῶν καὶ διαδόχων αὐτῶν. Ἄλλωστε τὰ συγγράμματα ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν, εἰς χεῖρας πιστῶν καὶ ἀπίστων περιερχόμενα, ἠδύναντο καὶ εἰς παρεξηγήσεις καὶ παρερμηνείας νὰ ἐκτεθοῦν — ὡς πράγματι συνέβη καὶ συμβαίνει καὶ θὰ συμβαίῃ ἀσφαλῶς μὲ τὰ ἱερὰ βιβλία τῶν Ἀγίων Γραφῶν — καὶ νὰ παραδοθοῦν ἀνυπερασπίστως εἰς πᾶσαν κατάχρησιν. Ἄλλαι τινὲς θέσεις τῆς Κ.Δ. καὶ μάλιστα τοῦ ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου, παρεῖχον τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς μεμορφωμένους ἰδίᾳ ὄπαδους τῆς Νέας Θρησκείας νὰ θεωρήσουν ὅτι «ἡ σοφία» τοῦ κόσμου τούτου, ἦτοι ἡ πᾶσα γνῶσις καὶ ἐπιστήμη καὶ ἡ «διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων», ἦτοι ἡ διὰ τῆς συγγραφῆς «συλαγωγὴ» εἶναι καὶ καθ' ἑαυτὴν ἀνωφελὴς καὶ ἄνευ ἀξίας, καταλήγουσα ἐνίστε εἰς ἀλχημίαν καὶ νεκρομαντείαν, πιθανολογίαν καὶ παραλογισμὸν. Ἴδου καὶ αὐτοὶ οἱ λόγοι τοῦ μεγάλου τῶν ἐθνῶν ἀποστόλου «Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σφριζόμενοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστίν. γέγραπται γάρ· ἄπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. ποῦ σοφός ; ποῦ γραμματεὺς ; ποῦ συζητητῆς τοῦ αἰῶνος τούτου ; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου ; ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔγνω

1. Μκτθ. 7, 6.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Ευχόμεθα διαπύρως.

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς καὶ τῆς ἐνθρονίσεως τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου εἰς τὸν ἔνδοξον θρόνον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, εἶναι εὐκαιρον νὰ ἐπισκοπήσωμεν τὸ ὑπὸ τὴν φωτεινὴν καὶ δεξιὰν καθοδήγησιν αὐτοῦ συντελεσθὲν ἔργον κατὰ τὸ διαρρεῦσαν χρονικὸν διάστημα.

Πάντες οἱ ἀμερολήπτως καὶ ἀντικειμενικῶς παρακολουθοῦντες τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας πραγμάτων ἀναγνωρίζουν ἀνεπιφυλάκτως, ὅτι ἤρχισε νὰ πνέῃ ἀναγεννητικὸς ἀνεμος καὶ ὅτι ἐπετεύχθησαν σημαντικώτατα ἀποτελέσματα εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἐκκλησιαστικῆς δραστηριότητος. Ἴδου ἔν περιλήψει αἱ σπουδαιότεραι τῶν σημειωθείσων ἐπιτυχιῶν. Ἐπληρώθησαν 18 κεναὶ μητροπολιτικαὶ ἔδραι δι' Ἱεραρχῶν ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς ὑψηλὰ ἰσταμένων· ἐλήφθησαν ἀποφα-

ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. ἔπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν, ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἑσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν δὲ μωρίαν, αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν. ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων»¹. Ὁμοίως ὁ αὐτὸς ἀπόστολος παραινεῖ τοὺς Κολοσσαεῖς, λέγων· «μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζεται ἐν πιθανολογίᾳ»² καὶ «Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν»³.

(Συνεχίζεται)

ΜΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΝΗΣ
Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

1. Α' Κορ. 1, 18-25.

2. Κολ. 2, 4.

3. Κολ. 2, 8.

σιστικά μέτρα διὰ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ μισθολογικοῦ ζητήματος τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου, τὴν προσέλκυσιν νέων στελεχῶν εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἱεροῦ Κλήρου καὶ τὴν προσωρινὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν εἰσέτι στερουμένων ἱερέων ἀκριτικῶν περιοχῶν· κατεβλήθησαν ἀξιόλογοι προσπάθειαι διὰ τὸν ἐκσυγχρονισμόν τοῦ θείου κηρύγματος καὶ τὴν ἀναζωογόνησιν τοῦ κατηχητικοῦ ἔργου· συνεσφίχθησαν αἱ σχέσεις ἀμοιβαίου σεβασμοῦ καὶ ἀδελφικῆς συνεργασίας μετὰ τῆς μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν ὁμοδόξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν· ἐτέθησαν ἐπὶ ὀρθῆς βάσεως αἱ σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας μας μετὰ τοῦ Βατικανοῦ καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Εἰσερχόμενοι ἤδη εἰς τὸ δεύτερον ἔτος τῆς διακυβερνήσεως τῆς Ἐκκλησίας μας ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱερωνύμου, εὐχόμεθα διαπύρως, ὅπως ὁ Θεὸς ἐνισχύῃ τὰς πνευματικὰς καὶ σωματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις καὶ εὐλογῇ τὰς προσπάθειάς του, διὰ νὰ φέρῃ εἰς αἴσιον πέρας τὸ ἱερὸν ἔργον τῆς ἀνορθώσεως αὐτῆς, ἐπ' ἀγαθῶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ μας καὶ πρὸς αἰωνίαν δόξαν τῆς Ὁρθοδοξίας μας.

Ἱστορικὴ ἀπόφασις.

Ἡ Ἐθνικὴ Κυβέρνησις, ἀναγνωρίζουσα τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας τοῦ ἐφημεριακοῦ μας Κλήρου πρὸς τὸ Ἔθνος πάλαι τε καὶ νῦν καὶ ἀνταποκρινομένη εἰς εἰσήγησιν καὶ παράκλησιν θερμὴν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀπεφάσισε τὴν ὀριστικὴν ρύθμισιν τοῦ ἐφημεριακοῦ ζητήματος διὰ τῆς ἐντάξεως τοῦ ἱεροῦ Κλήρου μας εἰς τὴν μισθολογικὴν κλίμακα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουλίου τοῦ τρέχοντος ἔτους. Ἡ ἱστορικὴ αὕτη ἀπόφασις τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία ἐλήφθη εἰς τὰ πλαίσια τοῦ στοργικοῦ αὐτῆς ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τῶν προσπαθειῶν της διὰ τὴν πνευματικὴν ἀναδημιουργίαν τῆς Χώρας μας, ἀνεκοινώθη ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ Ἐξοχωτάτου Πρωθυπουργοῦ κ. Γεωργίου Παπαδοπούλου εἰς ἕκτακτον πανηγυρικὴν συνεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Αὕτη ἐχαιρετίσθη μὲ βαθυτάτην συγκίνησιν καὶ ἀνεκλάλητον χαρὰν ὑπὸ τῆς ἡγεσίας καὶ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, διότι διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους λαμβάνεται τόσον γενναῖον μέτρον ὑπὲρ τοῦ ἐπὶ ἕνα καὶ ἡμισυ σχεδὸν αἰῶνα ἀδίκως καὶ ἀδικαιολογητῶς παραγκωνιζομένου ἐφημεριακοῦ Κλήρου μας.

Διὰ τοῦ μέτρου αὐτοῦ ἐξασφαλίζεται εἰς τοὺς εὐλαβεστά-

τους ἡμερήσιους μας ἱκανοποιητικὴ βαθμολογικὴ ἐξέλιξις καὶ ἀξιοπρεπὴς ὑλικὴ ἀμοιβή, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ τοὺς ἐπιτρέψη νὰ ἀφοσιωθοῦν ἀπερίσπαστοι καὶ μὲ ἠυξημένον ζῆλον εἰς τὸ καθαρῶς πνευματικόν των ἔργον.

Πέραν τῶν ὑλικῶν ὠφελημάτων, τὸ ἱστορικῆς σημασίας μέτρον τοῦτο ὑπὲρ τοῦ ἡμερησικοῦ Κλήρου μας, θέτει τὰς βάσεις ἀποκτήσεως μορφωμένου καὶ θεολογικῶς κατηρτισμένου Κλήρου, ἀπαραιτήτου διὰ τὴν σύγχρονον κοινωνίαν.

Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι οἱ πτυχιούχοι τῆς Θεολογίας θὰ προτιμῶσι τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ λειτουργίαν, παρὰ τὴν ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει ὑπαλληλικὴν των ἐξέλιξιν. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης θεωροῦμεν ὅτι διὰ τοῦ ἀνακοινωθέντος ἱστορικοῦ τούτου μέτρον τίθενται ὀριστικῶς πλέον αἱ βάσεις ἀναγεννήσεως καὶ ἀνορθώσεως τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Ἔθνους.

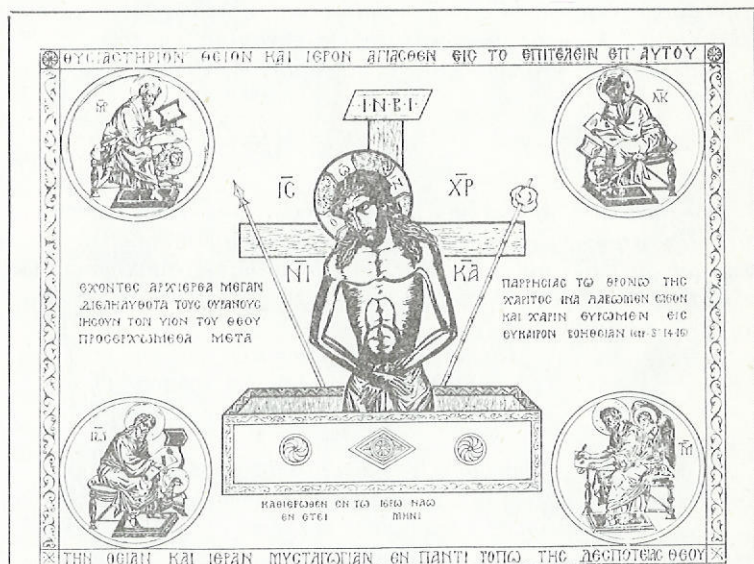
Οἱ ἁγιασμοί.

Ἡ Ἐκκλησία εὐλογεῖ τὴν ἐργασίαν καὶ ὑπάρχουν εἰς τὸ Εὐχολόγιον ἰδιαιτέροι τύποι πρὸς τοῦτο. Ὁ δὲ λαὸς μας αἰσθάνεται πάντοτε τὴν ἀνάγκην, προκειμένου νὰ ἐγκανιασθῇ ἐν κατάστημα, ἕνας κύκλος ἐργασιῶν ἢ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἐπαγγελματικὴ ἀπασχόλησις, νὰ ζητήσῃ τὴν εὐλογίαν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν τέλεσιν σχετικοῦ ἁγιασμοῦ. Ἡ αἴσθησις ὅμως τῆς ἀνάγκης αὐτῆς δὲν εἶναι πάντοτε φωτισμένη. Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ὁ ἱερεὺς καλούμενος νὰ τελέσῃ τοιοῦτον ἁγιασμόν, εἶναι χρήσιμον νὰ ἀπευθύνῃ εἰς αὐτοὺς τοὺς πιστοὺς ὀλίγα ἀπλᾶ λόγια, διὰ νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ τὸ πραγματικὸν νόημα καὶ σκοπὸν τοῦ ἁγιασμοῦ. Θὰ τοὺς εἴπη δηλαδὴ ὅτι ὁ Θεὸς εὐλογεῖ τοὺς κόπους καὶ τὶς δουλειὰς μας ὄχι ἀπλῶς ἐπειδὴ ἐτελέσαμεν ἁγιασμόν μὲ τὴν ἔναρξίν των, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἡ ἐργασία μας θὰ γίνῃ μέσα εἰς τὰ πλαίσια τοῦ θείου θελήματος, συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου. Διότι ἄλλως, ἀκόμη καὶ ἂν σημειωθοῦν ἐντυπωσιακαὶ ἐπιτυχίαι, εἰς τὸ τέλος θὰ ἰσχύσῃ ἡ σοφὴ λαϊκὴ παροιμία: «ἀνεμομαζώματα, διαβολοσκορπίσματα».

Ἐνάγκη αὐτοκαταρτίσεως.

Τὸ πλεῖστον τῶν ἡμερῶν μας δὲν ἔχει εἰσέλθει εἰς τὸ ἱερατικὸν στάδιον καὶ εἰς τὸ ποιμαντικὸν ἔργον μὲ πλήρη ἢ ἔστω ἱκανὴν σχετικὴν μόρφωσιν. Αἱ ἀπαιτήσεις ὅμως τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς τοῦ ἱερέως εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον εἶναι

πολλοὶ καὶ βαρεῖαι. Τὰς προβάλλει ἡ Ἁγία Γραφή, ἡ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας, ἡ συνείδησις, ἡ καθημερινὴ ἐμπειρία. Διὰ τὸ ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις αὐτὰς ὁ Ἐφημέριος δὲν ἀρκοῦν ἡ πίστις καὶ ὁ ζῆλος του, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ συνεχῆς προσπάθεια αὐτοκαταρτίσεως, διὰ τακτικῆς καὶ προσεκτικῆς μελέτης κειμένων, τὰ ὁποῖα εἴτε ἐμμέσως εἴτε ἀμέσως ἀφοροῦν καὶ φωτίζουν ἀπὸ κάθε πλευρὰν τὸ ἔργον του. Χωρὶς αὐτὸν τὸν διαρκῆ πλουτισμὸν τῆς διανοίας καὶ τῆς καρδίας του μὲ γνώσεις καὶ ἰδέας σχετικὰς πρὸς τὴν ἀποστολὴν του ὡς ποιμένος τῶν ψυχῶν, ὁ Ἐφημέριος εἶναι ἀδύνατον νὰ ἔχη τὸ αἶσθημα ὅτι ὁμοιάζει πρὸς τοὺς δούλους ἐκείνους τῆς γνωστῆς παραβολῆς τοῦ Κυρίου, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐκρυψαν τὰ τάλαντα, ἀλλὰ τὰ ἐπολλαπλασίασαν.

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔκανε εἰδικὴ ἐκτύπωσι Ἱ. Ἀντιμνησίων. Τὰ ἀντιμνήσια αὐτὰ εἶναι τυπωμένα σὲ καλὸ ὕφασμα καὶ ἔχουν τὴν παράστασι τῆς Ἄκρας Ταπεινώσεως. Οἱ Ἱερεῖς Μητροπόλεις καὶ οἱ Ἱερεῖς μποροῦν νὰ τὰ παραγγείλουν εἰς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἢ νὰ τὰ προμηθευθοῦν ἀπὸ τὸ Βιβλιοπωλεῖόν της.

Τὸ καθένα τιμᾶται δρχ. 40.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΣΥΝΟΔΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΝ

Ἐπὶ τῇ ἀναγγελθείσῃ ὑπὸ τοῦ Ἐξοχωτάτου Προέδρου τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γεωργίου Παπαδοπούλου ἱκανοποιητικωτάτῃ ρυθμίσει τοῦ ἄχρι τοῦδε χρονίζοντος μισθολογικοῦ προβλήματος τοῦ ἡμερησικοῦ μας Κλήρου διὰ τῆς ἐντάξεως αὐτοῦ εἰς τὴν μισθολογικὴν κλίμακα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουλίου ἑ. ἔτους, χιλιάδες ἡμερῶν ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώ-
νυμον καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τηλεγραφήματα, εἰς τὰ ὅποια ἐκφράζουν τὰς εὐγνώμονας εὐχαριστίας των διὰ τὸ ἱστορικὸν τοῦτο μέτρον. Κατωτέρω δη-
μοσιεύομεν ἕνια τῶν τηλεγραφημάτων αὐτῶν.

Διὰ τὴν ἐνεργείαις καὶ ἐπιμόνω φροντίδι Ἑμῶν ριζικὴν λύσιν ἡμερησικοῦ μισθολογίου ἐγνωμόνωσ καὶ εὐλαβῶς εὐχαριστοῦ-
μεν Ἑμᾶς. Ἀναστάς Κύριος εὐλαβῶς εὐχόμεθα κρατῆν Ἑμᾶς
εἰς ὀλοκλήρωσιν ἀναληφθέντος ὑψίστου ἔργου ἀνορθώσεως Ἐκ-
κλησίας.

Ἐφημεριακὸς Κληρὸς

Ἱ. Μητροπόλεως Ναυπακτίας καὶ Ἐδρυτανίας

Ἐν βαθυτάτῃ συγκινήσει καὶ ἱερῷ ἐνθουσιασμῷ διὰ διάπτρον
πατρικὴν στοργὴν ριζικῆς ἐπιλύσεως οικονομικοῦ προβλήματος
ἡμερησικοῦ Κλήρου Ἑλλάδος ἐγνωμονοῦντες διακηρύττομεν
ἐν ἀλαλαγμῷ χαρᾶς ἀφοσίωσιν καὶ πίστιν πνευματικοῖς ἡγέταις
Μητροῦς Ἐκκλησίας.

Διὰ τὸν ἡμερησικὸν Κληρὸν νῆσου Τήνου

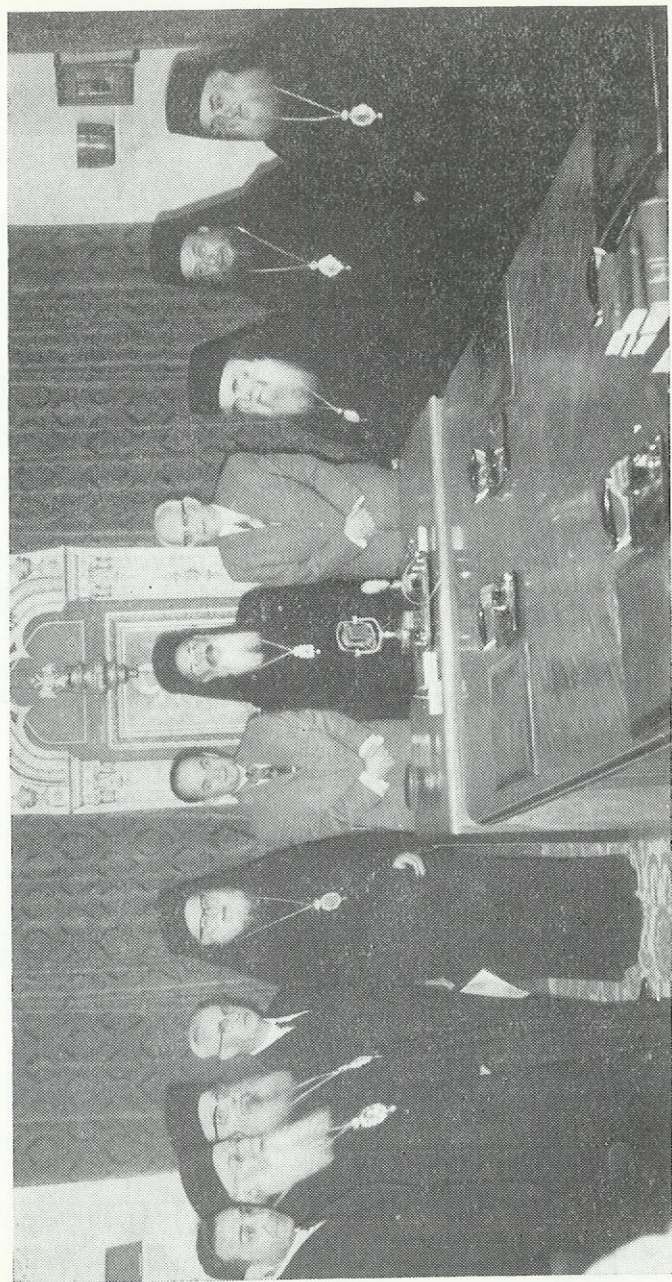
Ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Τήνου
πρωθιερεὺς Ἐλευθέριος Κορνάρος

Μακαριώτατε, εὐσεβάστωσ παρακαλοῦμεν δεχθῆτε ταπεινὰς
νυϊκὰς εὐχαριστίας μας δι' ἐπίτευξιν ὑφ' Ἑμῶν ὀριστικῆς λύσεως
μισθολογίου ἡμερῶν. Ἐγράψατε τὴν ὠραιότεραν σελίδα τῆς
συγχρόνου ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας μας.

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ
Ἱερατικὸς Σύνδεσμος Ρεθύμνης

Ὅτοιοι καὶ ἐπιμοχοὶ ἀγῶνες Ἑμετέρας θειοτάτης Μακαριό-
τητος ὠδήγησαν εἰς ἐδύχη καὶ ἐπιτυχεστάτην λύσιν ἡμερησικοῦ
μισθολογίου. Ἐφημέριοι ἡρωϊκῆς Ἐδρυτανίας ἐγνωμονοῦσι θεο-
μοτατα. Δέονται ὅπως Ἑμετέρα Μακαριότης ὀδηγῆ ἡμέτερα Ἐκ-
κλησίαν ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν.

Σύμπας Κληρὸς Ἐδρυτανίας

Ἐκτατος πανηγυρική συνεδρία τῆς Ἱεῶς Συνόδου, καθ' ἣν ὁ Ἐξοχότατος Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως κ. Γ. Παπαδόπουλος, συνοδούμενος ὑπὸ τοῦ Ἰπουργοῦ Παιδείας κ. Παπακωνσταντίνου καὶ τοῦ Ἰπουργοῦ Οἰκονομικῶν κ. Λιζάρδου, ἀνεκοίνωσε τὴν ὁριστικὴν λύσιν τοῦ ἐφημεριακοῦ μισθολογικοῦ ζητήματος.

Ἄπας ἐφημεριακὸς κλῆρος ἱερῶς καὶ ἀποστολικῆς Μητροπόλεως Πατρῶν, ἐμπλεὺς χαρᾶς καὶ συγκινήσεως διὰ ληφθέντα μέτρα ἀννυώσεως Κλήρον, ἐκφράζει βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην καὶ εὐχαριστίας, εὐχόμενος ὅπως Κύριος ἐπιδαφιλεύῃ Ὑμῶν μακροημέρευσιν καὶ πᾶσαν εὐλογίαν καὶ χάριν ἐπ' ἀγαθῶ ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἔθνους.

Διὰ τὸν ἐφημεριακὸν Κλῆρον Πατρῶν
(Ἐπονται ὑπογραφαί)

Ἐφημεριακὸς Κλῆρος ἀκριτικῆς Μητροπόλεως Ξάνθης εὐγνωμονοῦμεν Ἱερὰν Σύνοδον διὰ ρύθμισιν μισθολογίου.

Ἐφημέριοι Μητροπόλεως Ξάνθης

Ἱερεῖς Μητροπόλεως Σιδηροκάστρου εὐγνωμονοῦντες βαθύτατα Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν Ἱερὰν Σύνοδον διὰ σοβαρὰν συμβολὴν εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ μισθολογίου ἡμῶν, δεόμεθα ταπεινῶς Ἀναστάντος Χριστοῦ ὑπὲρ μακροημερεύσεως καὶ ἐνισχύσεως ὑψηλῆς Ὑμῶν διακονίας ἐπ' ἀγαθῶ Ὄρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἔθνους.

Ἐφημέριοι Μητροπόλεως Σιδηροκάστρου

Ἐφημεριακὸς κλῆρος Ἱερῶς Μητροπόλεως Αἰτωλοακαρνανίας, συνελθὼν σήμερον 7 Μαΐου 1968 εἰς τακτικὴν μηνιαίαν συνεδρίασιν ὑπὸ τὴν αἰγίδα Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Θεοκλήτου, ἐκφράζει τὰς ἀπείρους εὐχαριστίας του καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα διὰ τὴν ὀριστικὴν ρύθμισιν τοῦ ἔκπαλαι χρονίζοντος μισθολογικοῦ ἐφημεριακοῦ προβλήματος.

Ἐφημέριοι Μητροπόλεως Αἰτωλοακαρνανίας

Δι' ὀριστικὴν καὶ ἱκανοποιητικὴν λύσιν ἐφημεριακοῦ προβλήματος, χρονίζοντος ἀπὸ συστάσεως Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, εὐχαριστοῦμεν θερμῶς.

Ἱερατικὸς Σύνδεσμος

Ἱ. Μητροπόλεως Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

Ἐπὶ τῷ χαρμοσύνῳ καὶ ἱστορικῶ γεγονότι τῆς ἐντάξεως ἡμῶν εἰς τὴν μισθολογικὴν κλίμακα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, οἱ ἱερεῖς τῆς Ἱερῶς Μητροπόλεως Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου συνήλθομεν εἰς ἕκτακτον σὺναξιν σήμερον 9 Μαΐου καὶ ἀφοῦ ἐτελέσαμεν τὴν θεῖαν Λειτουργίαν ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως Προέ-

δρου Ἱερῶς Συνόδου καὶ τῶν μελῶν αὐτῆς, ὑπὲρ Ὑμῶν καὶ τῶν πολυτίμων συνεργατῶν Σας, ἤχθημεν εἰς κοινὴν ἀπόφασιν, ὅπως καὶ δημοσίᾳ ἐκδηλώσωμεν τὴν βαθεῖαν καὶ ἀπειρον ἐγγνωμοσύνην ἡμῶν πρὸς τὴν Ὑμετέραν ἐξοχότητα διὰ τὸ στοργικὸν ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τοῦ παρηγκωτισμένου ἐπὶ ἕνα καὶ ἥμισυ αἰῶνα ἱεροῦ Κλήρου Ἑλλάδος, ἐκδηλωθὲν διὰ τῆς ὄντως ἱστορικῆς, γενναίας καὶ δικαίας ἀποφάσεώς Σας. Τοῦ λοιποῦ ἀπερίσπαστοι ἀπὸ τὰς βιοτικὰς ἀνάγκας καὶ πιστοὶ εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς 21ης Ἀπριλίου 1967, ὑποσχόμεθα πλήρη ἀφοσίωσιν εἰς τὴν ἱεράν ἀποστολήν μας τῆς διαποιμάνσεως τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος, μὲ ὁδηγὸν τὰ ἑλληνοχριστιανικὰ μας ἰδανικά.

Διὰ τὴν ἐπιτροπήν
(ἔπονται ὑπογραφαί)

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ἐν Κομοτηνῇ καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ διαλέξεων τοῦ Μητροπολιτικοῦ Μεγάρου τῆς Ἱερῶς Μητροπόλεως Μαρωνείας, σήμερον 7ην Μαΐου τοῦ ἔτους 1968, ἡμέραν Τρίτην καὶ ὥραν 9ην π.μ. συνελθόντες ἐκτάκτως εἰς Ἱερατικὴν Σύναξιν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαρωνείας κ. Τιμοθέου ἅπαντες οἱ Ἐφημέριοι τῆς Ἱερῶς Μητροπόλεως καὶ ἀκούσαντες μετὰ χαοῶς ἀνεκλαλήτου καὶ βαθεῖας συγκινήσεως τὴν γενομένην ἀνακοίνωσιν περὶ ἐντάξεως τοῦ Ἱεροῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου εἰς τὴν μισθολογικὴν κλίμακα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἀπεφασίσαμεν ὁμοφώνως τὰ κάτωθι :

1) Νὰ ἐκφρασθῶσιν αἱ εὐχαριστίαι καὶ ἡ βαθεῖα ἐγγνωμοσύνη τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἱερῶς Μητροπόλεως Μαρωνείας εἰς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐθνικῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως Κύριον Γεώργιον Παπαδόπουλον διὰ τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν τῆς ὀριστικῆς ρυθμίσεως τοῦ ἀπὸ ἐτῶν χρονίζοντος μισθολογικοῦ ἐφημεριακοῦ προβλήματος.

2) Νὰ ὑποβληθῶσιν ἐγνώμονες εὐχαριστίαι πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον καὶ τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ὑπὲρ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου στοργικὴν μέριμναν τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας.

3) Παρακαλεῖ τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μαρωνείας κ.κ. Τιμόθεον ὅπως ὑποβάλλῃ ἀρμοδίως ἐν ἀντιγράφῳ τὸ παρὸν Ψήφισμα εἰς τὸν Κύριον Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱεράν Σύνοδον καὶ τὸν Κύριον Νομάρχην Ροδόπης.

Ἐν Κομοτηνῇ τῇ 7ῃ Μαΐου 1968

Η ΕΝΑΡΞΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ "ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ,, ΤΩΝ ΕΞΟΜΟΛΟΓΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ*

Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ του, ὅπως ὀργανώσῃ τὰς ἐπὶ μέρους δραστηριότητας αὐτῆς κατὰ τρόπον ἀναποκρινόμενον εἰς τὸν ἐπιτελικὸν της χαρακτῆρα, ἐν προσφάτῳ συνεδρίᾳ αὐτοῦ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου ἀπεφάσισεν, ὅπως εἰς τῶν κυρίων σκοπῶν τῶν δραστηριοτήτων τούτων εἶναι ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ὁ καταρτισμὸς ἢ ἡ ἐπιμόρφωσις καὶ ἀναζωπύρησις τοῦ ζήλου τῶν διαφόρων τάξεων τῶν φορέων καὶ στελεχῶν τοῦ ἀνακαινιστικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας.

Μία τῶν πρώτων ἐκδηλώσεων πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν εἶναι ἡ ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἴδρυσις τοῦ «Ἐπιμορφωτικοῦ Φροντιστηρίου τῶν ἐξομολόγων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος». Ὁ Κύριος σκοπὸς τοῦ Φροντιστηρίου αὐτοῦ εἶναι ἡ ἐπιμόρφωσις τῶν ἤδη ἀσκούντων τὸ ἱερὸν ἔργον τῆς ἐξομολογήσεως πνευματικῶν πατέρων, διὰ νὰ βοηθηθοῦν οὗτοι — πρὸ πάντων μὲ τὴν ἀδελφικὴν των ἐπικοινωνίαν καὶ ἀνταλλαγὴν τῆς πείρας των — νὰ ἀσκῶν τὸ ἱερὸν τοῦτο λειτουργήμα κατὰ τρόπον τελεσφόρον, ἀποτελεσματικὸν καὶ καρποφόρον. Ἐπομένως τὸ Φροντιστήριον δὲν προορίζεται μόνον διὰ τοὺς ἐκ τῶν ἐξομολόγων ἀρχαρίους, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς πεπειραμένους ἐξ αὐτῶν.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἐπιμορφωτικὸν Φροντιστήριον θὰ λειτουργήσῃ εἰς διαφόρους κύκλους, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων θὰ ἐξετάζῃται μία ἐνότῃς θεμάτων. Ὁ πρῶτος κύκλος θὰ περιλάβῃ συγκεντρώσεις, γενησομένας μέχρι τῆς 15ης Ἰουνίου καθ' ἑβδομάδα ἐπὶ δίωρον ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Τῶν συγκεντρώσεων τούτων θὰ μετᾶσχουν κατ' ἀρχὰς οἱ ἐξομολόγοι τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων Πειραιῶς, Νικαίας καὶ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος.

Τὸ γενικὸν θέμα τοῦ πρώτου κύκλου θὰ εἶναι τὰ κυριότερα προβλήματα, ἅτινα ἀντιμετωπίζει ὁ ἐξομολόγος κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν τῶν νέων. Τὰ σχετικὰ μαθήματα θὰ ἔχουν χαρακτῆρα εἰσηγήσεως καὶ θὰ γίνωνται καθ' ἑβδομάδα μόνον τὴν πρώτην ἐκ τῶν δύο ὥρων. Κατὰ τὴν δευτέραν ὥραν θὰ ἐπακολουθῇ συζητήσεις καὶ ἀνταλλαγὴ τῆς πείρας τῶν μετεχόντων τοῦ Φροντιστηρίου ἐξομολόγων, ἔχουσα σχέσιν πρὸς τὸ ἀναπτυχθὲν θέμα.

* Τὰ κύρια σημεῖα τῆς ὁμιλίας τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κατὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ Φροντιστηρίου τῇ 2ᾳ Μαΐου 1968.

Τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τοῦ Α' κύκλου περιλαμβάνει εἰδικώτερον τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐξῆς θεμάτων: 1) «Τὸ ἔργον τῆς ἱ. ἐξομολογήσεως γενικῶς καὶ τῆς ἐξομολογήσεως τῶν νέων εἰδικώτερον». 2) «Τὰ στοιχεῖα τῆς κατὰ τὴν ἱ. ἐξομολόγησιν γενετησίου ἀγωγῆς». 3) «Ἡ ἐν τῇ ἱ. ἐξομολογήσει ἀντιμετώπισις τοῦ σεξουαλικοῦ προβλήματος καὶ τῆς σχέσεως τῶν δύο φύλων». 4) «Ἡ ἐν τῇ ἱ. ἐξομολογήσει ἀντιμετώπισις τοῦ ζητήματος τῆς ψυχαγωγίας τῶν νέων (θέατρον, κινηματογράφος, χορός, πάρτυ, ἐκδρομαὶ κ.λ.π.)». 5) «Ἡ ἐν τῇ ἱ. ἐξομολογήσει ἀντιμετώπισις τῶν ζητημάτων τῆς μορφώσεως καὶ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ». 6) «Ἡ ἱ. ἐξομολόγησις καὶ εἰδικὰ προβλήματα τῆς παιδικῆς ἡλικίας». 7) «Τρόποι προσελκύσεως τῆς σημερινῆς νεολαίας εἰς τὴν ἱ. ἐξομολόγησιν — τεχνικὴ τῆς ἐξομολογήσεως τῶν νέων».

Ἐκ τοῦ προγράμματος αὐτοῦ καταφαίνεται, ὅτι ὁ πρῶτος κύκλος τῶν μαθημάτων τοῦ φροντιστηρίου ἔχει συντονισθῆ πρὸς τὴν ὅλην προσπάθειαν, τὴν ὁποίαν καταβάλλει τόσον ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία, ὅσον καὶ ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν καὶ πολλὰ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων πρὸς ἀναζωπύρησιν καὶ ἀναμόρφωσιν τοῦ ἔργου τῆς χριστιανικῆς μορφώσεως τῆς νεολαίας. Ὡς εἶναι φανερόν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συντελεσθῇ πραγματικὴ ἀνάπλασις καὶ χριστιανικὴ μόρφωσις τῶν νέων, ἐὰν οὗτοι δὲν προσφεύγουν συχνάκις εἰς τὸ ἱερόν μυστήριον τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως, ἧτις δημιουργεῖ ἀμύρον εὐωδίας ἐν τῇ ψυχῇ», καθωραΐζει τὸ εἰδεχθῆς, ἀποκαθιστᾷ τὸ πρωτόκτιστον κάλλος εἰς τὴν ψυχὴν, περιβάλλει αὐτὴν διὰ τῆς φωτεινῆς στολῆς τῆς ἀναγεννήσεως καὶ τοῦ χιτῶνος τῆς εὐφροσύνης. Ἐὰν τὸ ἔργον τῆς ἀγωγῆς τῆς νεολαίας δὲν ἔχη τὸν μυστηριακὸν αὐτὸν προσανατολισμὸν πρὸς τὴν ἱ. ἐξομολόγησιν, διὰ νὰ ὀδηγῆ ἐν συνεχείᾳ ἀξίως εἰς τὴν Θ. κοινωνίαν, θὰ κατολισθαίνη καὶ θὰ ἐκτρέπηται εἰς μίαν ἀπλῆν «οὐμανιστικὴν» ἠθικὴν καὶ πολιτιστικὴν προσπάθειαν, ἧτις θὰ ἔχη καθαρῶς ἔμμονον καὶ ἐνδοκοσμικὸν χαρακτῆρα καὶ θὰ τροφοδοτῆται μόνον ὑπὸ τῶν ἀνθρωπίνων ἐνταλμάτων τῆς θύραθεν παιδαγωγικῆς.

Ὅθεν ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ Α' κύκλου τῶν μαθημάτων τοῦ Ἐπιμορφωτικοῦ Φροντιστηρίου ἐξομολόγων θὰ εἶναι τὸ νὰ λάβουν οὗτοι καὶ νὰ δώσουν εἰς ἀλλήλους συνθήματα, ὥστε οὗτοι νὰ ἀσκοῦν τὸ ἔργον τῆς ἐξομολογήσεως τῶν νέων οὐχὶ κατὰ τρόπον ἀδέξιον, ὁ ὁποῖος δυστυχῶς συχνάκις ἀπωθεῖ τὴν νεολαίαν ἐκ τοῦ ἱατρείου τῆς ἱ. ἐξομολογήσεως καὶ συντελεῖ εἰς τὸ νὰ ἀποξενῶνται τῆς Ἐκκλησίας πολῦτιμα καὶ σπουδαῖα αὐτῆς μέλη, ἀλλὰ κατὰ τρόπον ἐπιγέοντα ἀληθῶς «ἐλαιον καὶ οἶνον» ἐπὶ τὰς πνευματικὰς πληγὰς ἐκείνων ἐκ τῶν νέων, οἵτινες φέρουν τὰ βήματά

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΣΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

ΑΖ. Κι' ὡς πρὸς τὴν ἀνάδειξή του μὲν σὲ ἀρχιερέα, ἄς μείνῃ γιὰ παραπίσω ὁ λόγος· ἄς ἀπασχοληθοῦμε δὲ λίγο γιὰ τὴν χειροτονία του στὸν κατώτερο βαθμὸ τῆς Ἱερωσύνης. Γιατί καὶ τοῦτο, ποῦ εἶναι τόσο σπουδαῖο, παρὰ λίγο θὰ μοῦ διέφευγε, γιατί βρίσκεται στὸ διάμεσο τῶν ὄσων εἶπα. Ὑπῆρξε κάποια παρεξήγησή του, μ' αὐτὸν ποῦ προτιμώτερά του ἦτανε ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ἀπὸ ποῦ μὲν καὶ πῶς, προτιμώτερο εἶναι νὰ τ' ἀποσιωπήσω. Σημειώθηκεν ὁμως, καὶ μὲ ἄνθρωπο, κι' ὡς πρὸς τ' ἄλλα μὲν ὄχι ἀσήμαντο, θαυμαστὸ δὲ στὴν εὐσέβειά του, ὅπως τὸ ἀπόδειξεν ὁ τότε διωγμὸς καὶ ἡ ἐναντίωσή του σ' αὐτόν· κι' ὁμως, σὰν ἄνθρωπος κι' αὐτὸς ἔπαθε κάτι ἐναντίον του. Γιατί οἱ κατηγορίες πιάνουν στὰ δίκτυα τους ὄχι μονάχα τὸν πολὺ κόσμο, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκλεκτότερους, ὥστε γιὰ τὸν Θεὸ μονάχα νὰ μπορῆ νὰ ὑπάρξῃ, τὸ νᾶναι τέλεια ἀναμάρτητος κι' ἀκυρίευτος ἀπὸ πάθη. Κινήθηκε λοιπὸν ἐναντίον του, ὅτι ξεχωριστὸ κι' ὄχι σοφώτερο εἶχεν ἡ Ἐκκλησία, ἂν βέβαια εἶναι σοφώτεροι ἀπὸ τὸν πολὺ κόσμο, αὐτοὶ ποῦ ξεμακραίνουν ἀπὸ τὴν κοσμικὴ ζωὴ κι' ἀφιερώνουν τὴν ὑπαρξή τους στὸ Θεό. Ἐννοῶ βέβαια τοὺς δικούς μας τοὺς Ναζωραίους, ποῦ κι' ἔχουν καταγίνει πάρα πολὺ σ' αὐτὰ τὰ ζητήματα καὶ ποῦ αὐτοὶ, νομίζοντας σὰν φοβερὸ τὸ νὰ παραβλέψουν τὸ νὰ καταφρονιέται καὶ νὰ ὑβρίζεται σκληρὰ ἡ ἐξουσία τους, ἀποτόλμησαν κάτι, ποῦ ἦτανε πάρα πολὺ ἐπικίνδυνο. Ἐννοοῦμε γιὰ τὴν ἀποστασία τους καὶ τὸ σχίσμα ποῦ γίνηκε στὸ μεγάλο κι' ἀστασίαστο σῶμα τῆς Ἐκκλησίας· γιατί ἀπόκοψαν καὶ πῆραν μὲ τὸ μέρος τους κι' ἄρκετὸ κόσμο, κι' ἀπὸ τὴν κατώτερη τάξη κι' ἀπὸ τοὺς ἀνώτερους ἀξιωματούχους. Κι' αὐτὸ ἦτανε πολὺ εὐκολοκατόρθωτο γιὰ τοὺς ἐξῆς τρεῖς ἰσχυρότατους λόγους. Γιατί κι' αὐτὸς ἦτανε ἄνθρωπος ποῦ προκαλοῦσε τὸ σεβασμὸ, σὲ βαθμὸ ποῦ δὲν ξέρω κι' ἂν τὸ κατώρθωσε κι' ἄλλος κανεὶς ἀπὸ τοὺς σοφοὺς τῆς ἐποχῆς μας, καὶ εἶχε τὴν δύναμη νὰ ἐμπνεύσῃ θάρ-

των εἰς τὸ ἥρεμον κελλίον τοῦ πνευματικοῦ, διὰ νὰ ἀποθέσουν τὸ φορτίον, τὸ ὅποῖον πιέζει τὴν ψυχὴν των, νὰ γίνουν πνευματικῶς ἐλεύθερα καὶ νὰ καθοδηγηθοῦν πῶς θὰ ἀντιμετωπίσουν νικηφῶ-
ρος τὰ προβλήματα καὶ τὰς δυσκολίας τῆς ζωῆς.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ρος ἀπόκοτο, ἂν βέβαια τῶθελε, στή σύναξή του. Κι' ἐκεῖνος πού τόν ἐστενοχωροῦσε ἦτανε ὕποπτος στήν πολιτεία, ἐξ αἰτίας τῆς ἀναταραχῆς πού γίνηκε στήν ἐνθρόνισή του, ὅτι τάχα δέν ἐπῆρε τήν ἐξουσία μέ τρόπο νόμιμο καί κανονικό, παρὰ μέ πιεστικό καί βίαιο. Κι' ἐπειδὴ περαστικοί καί μερικοί Ἄρχιερεῖς Δυτικοί, πού προσπαθοῦσαν νά παρασύρουν μέ τὸ μέρος τους τίς Ἐκκλησίες, πού ἔμεναν Ὁρθόδοξες.

ΛΗ. Τί λοιπὸν ἔκανεν ὁ γενναίουψυχος ἐκεῖνος κι' ὀπαδὸς τῆς εἰρηνικῆς διακυβέρνησης τῆς Ἐκκλησίας; Γιατί οὔτε μποροῦσε ν' ἀντιμαχῶ πρὸς τοὺς ὕβριστές, ἢ πρὸς τοὺς σπουδαστές, οὔτε καί ἦτανε τοῦ χαρακτῆρα του, νά πολεμᾷ ἢ νά διασπᾷ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, πού κι' ἀπ' ἄλλοῦ τῆς εἶχαν στήσει πόλεμο, καί πού δέν ἦτανε καλὴ ἢ κατὰστασή της, ἀπὸ τὴν καταδυνάστευσή της τότε ἀπὸ τοὺς αἵρετικούς¹. καί πού κι' ἐμένα χρησιμοποίησε σὰν συμβουλάτορά της καί γνήσιο καθοδηγητὴ της γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό. Αὐτοεξορίσθηκε λοιπὸν ἐξ αἰτίας τῆς ἀφορμῆς αὐτῆς, κι' ἐφύγαμε μαζί στὸν Πόντο, καί καθωδηγοῦσε τίς μοναχικὲς ἐκεῖ πολιτεῖες. Αὐτὸς δὲ εἶναι πού καθιέρωσε κάτι πού εἶναι ἀξιομνημόνευτο², καί μαζί μέ τὸν προφήτη Ἡλία καί τὸν Ἰωάννη τὸν Βαπτιστή, πού στάθηκαν οἱ μεγαλύτεροι φίλοι τῆς στοχαστικῆς καί γαλήνιας ζωῆς, ἀγάπησε τὴ ζωὴ στήν ἔρημο. Ἐπειδὴ εἶχε τὴν γνώμη, πὼς αὐτὸ εἶναι συντελεστικώτερο γιὰ τὴν ἠθικὴ του τελείωση, παρὰ τὸ νά στοχασθῆ κάτι γιὰ τὰ διάφορα ἐπίκαιρα τότε ζητήματα πού νά μὴν ἀνταποκρίνεται στήν εὐσέβεια, καί μέσα στήν παραζάλη ν' ἀποστερηθῆ τὴν δύναμη νά κυβερνᾷ μέ γαλήνη τοὺς λογισμοὺς του.

ΛΘ. Ἄν καί ἦτανε ὅμως τόσο φιλόθεη καί τόσο ἀξιοθαύμαστη ἢ φυγὴ πρὸς τὴν ἔρημο, θὰ βροῦμε, πὼς ἦτανε πολὺ ἀνώτερος κι' ἀξιοθαυμαστότερος ὁ γυρισμὸς του, γιατί τὸ πρᾶγμα γίνηκεν ὡς ἐξῆς. Ἐνῶ αὐτὴ ἦτανε τότε ἡ ζωὴ μας ξαφνικά στά-

1. Ἀπὸ τὴν καταδυνάστευσή της τότε («Τῆς τότε δυναστείας»).

¹Εβασίλευε τότε στήν Κων/πολι ὁ Οὐάλης, ὁ ὁποῖος εἶχε διαδεχθῆ τὸν Ἰουλιανό, καί εἶχε προσχωρήσει στὸν Ἀρειανισμό καί καταπολεμοῦσε, μέ πάθος, τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

2. Καθιέρωσε κάτι πού εἶναι ἀξιομνημόνευτο («τῶν πάνυ φιλοσόφων»).

²Ὅπως εἶναι γνωστό, ὁ προφήτης Ἡλίας ἔμενε στήν ἔρημο καί τὸν ἐτροφοδοτοῦσεν ἕνας κόρακας (Βασιλ. Γ', ιζ). Ὁ δὲ Βαπτιστὴς Ἰωάννης ζοῦσε κι' αὐτὸς στήν ἔρημο τοῦ Ἰορδάνη καί ἐτρέφετο, μέ ἀκρίδες καί μέ ἀγριο μέλι (Ματθ. γ', 1-6).

θηκεν ἀπὸ πάνω μας ἓνα σύννεφο κατάφορτον ἀπὸ χαλάζι, καὶ ποὺ τρίζοντας ὀλέθρια ἔκαμε μεγάλο κακὸ σ' ὀλόκληρη τὴν Ἐκκλησίᾳ, ποὺ ξέσπασεν ἐναντίον της, αὐτὴν δηλαδή ποὺ τὴν ἀπαρνήθηκεν, ὁ φιλαργυρότατος καὶ μισοχριστότατος βασιλεὺς. Ποὺ ἦτανε ἄρρωστος ἀπὸ αὐτὲς τὶς μεγαλύτερες ἀπ' ὅλες ἀρρώστιες, τὴν ἀχορταγιὰ καὶ τὴν ἀδιαντροπιὰ, καὶ γίνηκε διώκτης τῆς Ἐκκλησίας ἔπειτα ἀπὸ τὸν ἄλλο διώκτη της, καὶ μετὰ τὸν ἀποστάτη, ὄχι βέβαια ἀποστάτης, οὔτε ὅμως καὶ καλύτερός του³ γιὰ τοὺς Χριστιανούς, μᾶλλον δὲ χειρότερος, ὡς πρὸς τὸ οὐσιοδέστερο καὶ καθαρώτερο γιὰ τὴν εὐσέβεια τῶν Χριστιανῶν μέρος καὶ ποὺ ἀφορᾷ τὴν προσκύνησιν τῆς ἁγίας Τριάδος, ποὺ αὐτὴν ἐγὼ καὶ λέω καὶ πιστεύω, σὰν τὴν μοναδικὴν εὐσέβεια καὶ σωτηρία. Γιατὶ δὲν μπαίνει ἐπάνω σὲ ζυγαριὰ ἢ Θεότητα· οὔτε κι' ἀποξενώνομε μ' ἀνάρμοστες ἀπολλοτριώσεις τὴν μιὰ κι' ἀπρόσιτη φύση της οὔτε γιαιτρεύομε μὲ τὸ κακὸ τὸ κακὸ καταλύοντας τὴν ἄθεη συνταύτησιν τοῦ Σαβέλλιου⁴, μὲ ἀσεβέστερη διαίρεση καὶ τομῇ. Ποὺ μ' αὐτὴν ἀρρώστησεν ὁ Ἄρειος, ὁ συνωνόματος μὲ τὴν τρέλλα, καὶ διέσεισε κι' ἀφάνισε τὸ μεγαλύτερο μέρος της Ἐκκλησίας. Καὶ οὔτε τὸν Πατέρα τίμησε κι' ἀτίμασε, μὲ τοὺς ἄνιστους βαθμούς τῆς θεότητος, ἐκεῖνα ποὺ αὐτὸν ἔχουν αἰτία καὶ πηγὴ τους. Ἀλλὰ μιὰ εἶναι ἡ πίστις μας γιὰ τὸν Πατέρα, ἡ ἰσοτιμία του μὲ τὸν μονογενῆ του, μιὰ δὲ γιὰ τὸν Υἱόν, ἡ ἰσοτιμία του μὲ τὸ ἅγιο Πνεῦμα. Κι' ὅποιο ἀπὸ τὰ τρία τὸ βάλωμε σὲ κατώτερη μοῖρα πιστεύομε πῶς ἀφανίζομε τὸ σύνολο. Τρία μὲν πρόσωπα ὡς πρὸς τῆς ιδιότητές τους, ἓνα δὲ ὡς πρὸς τὴν θεότητα, ποὺ λατρεύομε καὶ πιστεύομε. Ποὺ ἀπ' αὐτὰ μὴ καταλαβαίνοντας τίποτα, οὔτε καὶ μπορώντας νὰ βλέπη ψηλά, ἀλλὰ καὶ ὑποταγμένος στοὺς δαίμονες ποὺ τὸν ἐκυβερνοῦσαν, ἀποτόλμησε νὰ ταπεινώσῃ ὡς πρὸς τὸ ἀνάστημά του τὴν φύση τῆς θεότητος καὶ τὴν ἔκαμε κτίσμα ὁ πανάθλιος, κατεβάζοντας τὸ μεγαλεῖο της σὲ δουλεία· καὶ βάζοντας ἰσότιμη τὴν ἄκτιστη κι' αἰώνια φύση, μὲ τὰ δημιουργήματά της.

(Συνεχίζεται)

Ἄποδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

3. Οὔτε ὅμως καὶ καλύτερός του («Οὐδὲν ἀμείνων»).

³ Ἐννοεῖται τοῦ Ἰουλιανοῦ· γιατί στὴ συνείδηση τῶν χριστιανῶν κι' ἀποστασία ἰσοζυγίζεται μὲ τὴν προσχώρησιν στοὺς βλάστημους κατὰ τοῦ δόγματος τῆς ἁγίας Τριάδος αἰρετικούς.

4. Τὴν συναίρεσιν τοῦ Σαβέλλιου («Σαβέλλιου συναίρεσιν»).

⁴ Ὁ Σαβέλλιος, ἐκήρυττε, πῶς ἡ ἁγία Τριάδα δὲν εἶναι τρισυπόστατη, ἀλλὰ τριώνυμη μονάχα· καὶ Πατέρας, Υἱὸς καὶ ἅγιο Πνεῦμα, ταυτίζονται καὶ εἶναι ἀπλῶς ἓνα πρόσωπο, μὲ τρεῖς ὀνομασίες.

Ἐκλεκτές σελίδες ἀπὸ τὸν Ἱ. Χρυσόστομο

ΓΙΑ ΤΟ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΣΟΦΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΩΡΙΑ

(ἀπὸ τὴν τετάρτην ὁμιλίαν τοῦ στὴν πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆν)

Α'

Εἶναι ἀπόδειξή μεγάλης δύναμης καὶ σοφίας τὸ νὰ κατορθώη κανεὶς νὰ πείθῃ τὸν ἄλλο, μὲ πράγματα ἀντίθετα. Γιατὶ ὁ Σταυρὸς φαινομενικὰ εἶναι πρᾶγμα ποῦ προκαλεῖ σκάνδαλο· κι' ὅμως ὄχι μονάχα δὲν σκανδαλίζει, ἀλλὰ καὶ σὲ τραβᾷ. Ὁ Παῦλος λοιπὸν ποῦ τὰ κατάλαβεν ὅλα αὐτὰ κι' ἐξεπλάγηκεν, ἔλεγεν, ὅτι «τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί, καὶ τὸ σθένος τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί». Ἡ μωρία τοῦ Θεοῦ εἶναι σοφώτερη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἡ ἀδυναμία τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους (Α' Κοριν. α', 20). Κι' ἐννοῦσε λέγοντας «μωρὸν» καὶ «ἀσθενές» τὸν Σταυρό· ὄχι βέβαια στὴν πραγματικότητά, ἀλλὰ ὅπως ἐνομίζονταν· γιατί ἀπαντᾷ στὴ γνώμη ποῦ εἶχαν ἐκεῖνοι· (οἱ Ἰουδαῖοι δηλαδὴ καὶ οἱ Ἕλληνες).

* * *

Γιατὶ αὐτὸ ποῦ δὲν τὸ κατώρθωσαν νὰ τὸ κάμουν οἱ φιλόσοφοι μὲ τὰ σοφὰ τους μυαλά, τὸ πέτυχεν ποῦ τὸ λόγιαζαν σὰν ἀγραμματώσυνη. Ποιὸς εἶναι λοιπὸν ὁ σοφώτερος; Αὐτὸς ποῦ κατορθώνει νὰ τὸν πιστεύουν πολλοί, ἢ αὐτὸς ποῦ πείθει λιγοστοὺς μᾶλλον δὲ κανένα; Αὐτὸς ποῦ γίνεται πιστευτὸς γιὰ τὰ ὑψηλότερα ζητήματα, ἢ αὐτὸς ποῦ καταγίνεται μὲ πράγματα, ποῦ δὲν ἔχουν σχεδὸν ἀπόστασι;

* * *

Πόσον ἐμόχθησε ὁ Πλάτωνας καὶ οἱ ὅμοιοί του γιὰ τὶς γραμμές, γιὰ τὶς γωνίες, γιὰ τὶς στιγμές, καὶ γιὰ τοὺς ἀριθμοὺς τοὺς ἄρτιους καὶ περιτούς, καὶ τοὺς ἴσους ἢ τοὺς ἀνίσους, ποῦ γιὰ τέτοιες ἀραχνιές μᾶς μιλοῦσε, (γιατὶ τὰ πράγματα αὐτὰ μᾶς εἶναι ἀχρηστότερα γιὰ τὴν ζωὴ μας ἀπὸ τὰ δίκτυα ποῦ ὑφαίνουν οἱ ἀράχνες) καὶ ποῦ ἀφοῦ δὲν τὸν κατώρθωσε νὰ ὠφελήσῃ μ' αὐτὰ κανένα, οὔτε μὴν οὔτε ἀπὸ τὸν τρόπον ἔφθασε στὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Πόσον ἐκοπίασεν ἐπιχειρώντας ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀθάνατη, κι' ἀφοῦ δὲν μᾶς εἶπε τίποτε ποῦ

νάχη σαφήνεια, κι' ἀφοῦ δὲν κατώρθωσε νὰ πείσῃ κανέναν ἀπὸ τοὺς ἀκροατές, ἔτσι ἔφυγεν ἀπὸ τὸν κόσμον ;

* * *

Ὁ δὲ Σταυρός ἔπεισε τὸν κόσμον μὲ ἀνθρώπους ποὺ ἦσαν ἀπαίδευτοι κι' ἔσυρε κοντὰ του ὅλη τὴν Οἰκουμένη· κι' ὄχι γιὰ τὰ τυχόντα πράγματα, ἀλλὰ μιλώντας γιὰ τὸν Θεό, καὶ γιὰ τὴν ἀληθινὴν εὐσέβεια, καὶ γιὰ τὴν Εὐαγγελικὴν πολιτείαν, καὶ γιὰ τὴν μέλλουσα κρίση· κι' ὅλους τοὺς ἔκαμε φιλοσόφους, τοὺς ἀγροίκους, τοὺς ἀγράμματους· κοίταξε λοιπὸν καὶ μάθε, πῶς ἡ μωρία τοῦ Θεοῦ εἶναι σοφώτερη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἡ ἀδυναμία δυνατώτερη.

* * *

Πῶς εἶναι ἰσχυρότερη ; Ἐπειδὴ σ' ὅλο τὸν κόσμον ξαπλώθηκε· κι' ὅλους τοὺς ἐνίκησε κατὰ κράτος· κι' ἐνῶ ὅλοι προσπαθοῦσαν νὰ σβύσουν τ' ὄνομα ἐκείνου ποὺ σταυρώθηκεν, γίνηκεν ὅπως διόλου τ' ἀντίθετο. Γιατὶ αὐτὸ μὲν κι' ἄνθησε καὶ πρόκοψε πολὺ περισσότερο ἐκεῖνοι δὲ χαθήκαν καὶ καταστράφηκαν, καὶ οἱ ζωντανοὶ πολεμώντας μ' ἓνα νεκρό, τίποτα δὲν κατώρθωσαν ὥστε ἂν τυχόν κάποιος εἰδωλολάτρης μὲ εἰπῆ μωρό, τότε τὸν ἑαυτὸ του φανερώνει πῶς εἶναι ἀπροσμέτρητα μωρός. Ὅταν ἐγώ, ποὺ μὲ νομίζει ὁ ἴδιος γιὰ μωρό, φαίνωμαι σοφώτερος ἀπὸ τὸν σοφὸ· κι' ὅταν ἐμένα μ' ἀποκαλέσῃ ἀδύνατο, τότε τὸν ἑαυτὸ του φανερώνει σὰν ἀδυνατώτερο. Γιατὶ αὐτὰ ποὺ κατώρθωναν νὰ κάμουν, μὲ τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ, οἱ τελῶνες καὶ οἱ ψαράδες, αὐτὰ οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ ῥήτορες, καὶ οἱ τύραννοι, κι' ὅλη ἀπλῶς ἡ Οἰκουμένη ἀφοῦ μεταχειρίσθηκε κάθε μέσο, οὔτε καὶ νὰ τὰ φαντασθῆ δὲν τὸ μπόρεσε. Γιατὶ καὶ τί δὲν μᾶς ἔφερεν ὁ Σταυρός ; Τὸ ζήτημα τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς· τὸ ζήτημα γιὰ τὴν ἀνάστασι τῶν σωμάτων· τὸ νὰ καταφρονᾶμε τὰ παρόντα· τὸ νὰ λαχταροῦμε τὰ μελλούμενα. Καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔκαμαν ἀγγέλους· κι' ὅλοι σὲ κάθε γωνιά τῆς γῆς φιλοσοφοῦν, καὶ φανερώνουν κάθε λογῆς γενναϊότητα κι' ἀνδρείουσῆν.

* * *

Ἄλλὰ θὰ μοῦ εἰποῦν ἴσως μερικοί, ὅτι καὶ σ' αὐτοὺς ὑπῆρξαν πολλοὶ ποὺ καταφρόνησαν τὸν θάνατον. Ποιοὶ εἶναι αὐτοί ; Νὰ μοῦ τοὺς εἰπῆτε ! Μήπως αὐτὸς ποὺ ἤπια τὸ κώνειον ; Ἄλλὰ, ἂν τὸ θέλῃς θὰ σ' ἀραδιάσω ἓνα λεγῶνα τέτοιους ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Γιατὶ στὴν ἐποχὴ τῶν διωγμῶν, ἂν ἤτανε δυνατὸν νὰ πιοῦν ὅλοι κώνειον καὶ νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν ζωὴ, ὅλοι τοὺς θὰ γίνονταν λαμπρότεροι ἀπὸ ἐκεῖνον.

* * *

Ἄλλως τε ἐκεῖνος τόπιε, χωρίς νᾶναι σὸ χέρι του νὰ τὸ πιῇ, ἢ νὰ μὴν τὸ πιῇ· ἀλλὰ καὶ χωρίς νὰ τὸ θέλῃ καὶ θεληματικά του ἔπρεπε νὰ τὸ ὑποστῇ αὐτό· πράγμα βέβαια πὺ δὲν φανερώνει ἀνδρεία, ἀλλὰ ἦτανε ζήτημα ἀνάγκης. Γιατὶ καὶ ληστὲς καὶ φονηγάδες, ὅταν καταδικάσθησαν ἀπὸ τὸ δικαστήριον καὶ χειρότερα ἀκόμη ἔπαθαν. Σ' ἐμᾶς ὅμως συμβαίνει ὅπως διόλου τ' ἀντίθετο. Γιατὶ μάρτυρες δὲν ἐβάσταξαν τὸ μαρτύριό τους ἀκούσιά τους· ἀλλὰ θεληματικά τους, κι' ἐνῶ ἦτανε στὴν ἐξουσία τους νὰ μὴν τὸ ὑποστοῦν, φανερώνοντας ἔτσι ἀνδρειοσύνη πὺ ἦτανε στερεώτερη κι' ἀπὸ τὸ διαμάντι.

* * *

Δὲν εἶναι λοιπὸν θαυμαστό, ἂν ἦπιεν ἐκεῖνος τὸ κώνειον, ἐνῶ καὶ σὸ χέρι του πλέον δὲν ἦτανε τὸ νὰ μὴν τὸ πιῇ, καὶ εἶχε προχωρήσει ἢ ἡλικία του στὰ ἔσχατα γερατιά. Γιατὶ ἔλεγε πὺς ἦτανε ἑβδομήντα χρονῶν, ὅταν καταφρόνησε τὴν ζωὴν του, ἂν βέβαια τὸ λογιάζει κανεὶς κι' αὐτὸ σὰν καταφρόνηση. Γιατὶ ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν θὰ μπορούσα νὰ τὸ ἰσχυρισθῶ αὐτό, καὶ μᾶλλον οὔτε καὶ κανεὶς ἄλλος.

(Συνεχίζεται)

Ἐπόδοση ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Εἰδοποιοῦνται οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι,
ὅτι τὰ Ταχυδρομικὰ Ταμιευτήρια χορηγοῦν εἰς
τοὺς κληρικοὺς στεγαστικά δάνεια, ἐπὶ τῇ αἰ-
τήσει τῶν ἐνδιαφερομένων.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

131. Οί κανόνες τῆς Ἐκκλησίας μας λέγουν, ὅτι ἂν ἕνας χριστιανὸς δὲν ἐκκλησιασθῆ ἔπι τρεῖς συνεχεῖς Κυριακὰς δὲν πρέπει νὰ κοινωνήσῃ. Ὅταν ἕνας ἐτοιμοθάνατος ἔχῃ χρόνια πολλὰ νὰ ἐκκλησιασθῆ θὰ τὸν κοινωνήσωμε; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Χ. Χαρμοματσίδη).

132. Μερικοὶ ἐνορίται δὲν ἐκκλησιάζονται οὔτε μεταλαμβάνουν ἐπι πολλὰ ἔτη· πρέπει νὰ ἐνταφιάζονται αὐτοὶ ἐντὸς τοῦ νεκροταφείου; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Δ. Πανάγου).

Πράγματι ὁ π' κανὼν τῆς ἐν Τρούλλῳ καὶ ὁ ια' τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου ὀρίζουν νὰ ἀποκινῆται τῆς κοινωνίας ὁ λαϊκὸς, ὁ ὁποῖος δὲν ἐκκλησιάζεται ἐπι τρεῖς κατὰ συνέχειαν Κυριακὰς χωρὶς νὰ συντρέχῃ, κάποια βαρύτερα ἀνάγκη». Οἱ κανόνες αὐτοὶ καίτοι ἐξακολουθοῦν νὰ ἰσχύουν ἐν τούτοις στὴν πρᾶξι δὲν ἐφαρμόζονται. Οὐδέποτε, στὶς ἡμέρες μας τοῦλάχιστον, ἡ Ἐκκλησία ἐπέβαλε τὴν ποινὴ τῆς ἀποκοπῆς ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κοινωνία σὲ ἀνθρώπους, ποὺ παρέβησαν ἢ παραβαίνουν τοὺς κανόνας αὐτούς. Αὐτὸ γίνεται ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία σὺν τῷ χρόνῳ μετριάζει τὴν αὐστηρότητά της, εἴτε γιὰ καὶ θεωρητικὰ υἱοθετεῖ μετριοπαθεστέρα τακτικὴ ἔναντι τῶν ἀμαρτανόντων χριστιανῶν, ἐπειδὴ αὐτὴ εἶναι ἴσως ἡ πιὸ ἀποτελεσματικὴ καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἡ ζημία εἶναι ὀλιγωτέρα ἀπὸ τὸ ἐλπιζόμενο κέρδος, εἴτε γιὰ καὶ οἱ περιστάσεις τὴν ἀναγκάζουν νὰ πολιτεῦται μὲ μετριοπάθεια.

Ἄν δηλαδὴ σήμερα μὲ βάσι τὸ κριτήριον τοῦ ἐκκλησιασμοῦ «ἀπεκινούντο» τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας οἱ ἐπι τρεῖς κατὰ συνέχειαν Κυριακὰς μὴ ἐκκλησιασθέντες χριστιανοί, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποκοποῦν τῆς Ἐκκλησίας τοῦλάχιστον οἱ μισοί, ἂν μὴ καὶ περισσότεροι, ἀπὸ τοὺς θεωρητικὰ ἀνήκοντες σ' αὐτὴν πιστοὺς. Οἱ σχετικὲς στατιστικὲς, ποὺ ἔχουν γίνῃ ἀπὸ πολλοὺς, ὅσο καὶ ἂν θεωρηθοῦν ὑπερβολικὲς, δὲν παρουσιάζονται καθόλου ἐνθαρρυντικὲς. Μπροστὰ σ' αὐτὴν τὴν πραγματικότητα ἡ Ἐκκλησία, χωρὶς νὰ παύσῃ ποτὲ νὰ κηρύττῃ καὶ νὰ προτρέπῃ μὲ κάθε μέσο τοὺς χριστιανούς νὰ ἐκκλησιάζονται τακτικὰ καὶ νὰ ὑπενθυμίζῃ τίς ποινὲς ποὺ ἐπιβάλλουν οἱ σχετικοὶ κανόνες, προτιμᾷ νὰ μὴ ἐφαρμόζῃ τὴν ἀκρίβειαν, ἀλλὰ κατ' οἰκονομίαν νὰ ἀνέχεται τὰ

(μη ἐνεργά»), γιὰ νὰ χρησιμοποιήσωμε ἕναν ἐπιεικῆ χαρακτηρισμό, μέλη της, με τὴν ἐλπίδα ὅτι ἴσως κάποτε ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐνεργήσῃ καὶ στὶς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν καὶ τὶς κατευθύνει πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ θελήματός Του.

Εἰδικὰ δὲ ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀρνήθηκε τὴν κοινωνία ἐπὶ τῆς ἐπιθανατιοῦ κλίνης καὶ στοὺς χρόνους ἀκόμη τῆς μεγάλης αὐστηρότητος, ὡς μία ἐσχάτη πράξι συμφιλιώσεως καὶ προσπαθείας σωτηρίας τοῦ ἀσθενοῦντος μέλους της.

Τὰ ἴδια ἀκριβῶς ἰσχύουν καὶ γιὰ τὴν ταφὴν κατὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸ τυπικὸ καὶ στοὺς ἱεροὺς χώρους τῶν νεκροταφείων τῶν (μη ἐνεργῶν) μελῶν αὐτῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐφ' ὅσον δὲν ἔχει ὁ βαπτισμένος χριστιανὸς ἐπισήμως ἀποχωρήσει τῆς Ἐκκλησίας ἢ ἡ ἴδια διὰ πράξεώς της δὲν τὸν ἔχει ἀποκόψει ἀπὸ τὸ σῶμά της, δὲν εἶναι νοητὸ νὰ τοῦ στερήσωμε καὶ τὶς ἔσχατες αὐτῆς φροντίδες, πού ἐπιφυλάσσονται μεταθανατιῶς στοὺς πιστοὺς. Ἄν ἐφηρμόζετο διαφορετικὴ τακτικὴ πολλοὶ λίγοι θὰ εἶχαν τὸ προνόμιον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταφῆς.

133. Ὅταν οἱ νεόνυμφοι φυτεύσουν κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος τοῦ γάμου των ὀπωροφόρα δένδρα ἢ ἀμπελῶνα δὲν καρποφοροῦν. Εἶναι ἀληθὲς αὐτό; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Ἰ. Ἀλεξίου).

Σὲ πολλὰ μέρη ὑπάρχει ἡ πρόληψις νὰ μὴ φυτεύουν δένδρα οἱ νεόνυμφοι κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ γάμου των. Τὸ δικαιολογοῦν κατὰ πολλοὺς τρόπους. Εἴτε γιὰ τὸ ἄνοιγμα τοῦ λάκκου γιὰ τὸ φύτευμα τοῦ δένδρου ὑπενθυμίζει τὸ ἄνοιγμα τοῦ τάφου των, εἴτε γιὰ τὸ ὑπάρχει κίνδυνος νὰ δώσουν στὰ δένδρα τὴν γονιμότητά των καὶ νὰ μείνουν αὐτοὶ ἄγονοι, ἢ καὶ τὸ ἀντίθετο, ὅτι τὰ φυτευόμενα ἀπ' αὐτοὺς δένδρα δὲν καρποφοροῦν, ἐπειδὴ δὲν περισσεύει, τρόπον τινά, γονιμότητος καὶ γι' αὐτὰ, ἀφοῦ οἱ νεόνυμφοι τὴν κρατοῦν ὅλοι γιὰ τὸν ἑαυτὸν των.

Ἡ πρόληψις αὕτη ἔχει ὡς βάσι τὴν παναρχαία ἰδέα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος φυτεύοντας κάτι μεταδίδει σ' αὐτὸ καὶ τὶς ιδιότητές του, ἢ ὅτι κάμνοντας κάτι μπορεῖ κατὰ ἕνα ἀνάλογο μεταφορικὸ τρόπο νὰ ἐπηρεάσῃ τὸ μέλλον του.

Δὲν θὰ ἦταν, ἴσως, ἀνάγκη νὰ γράψωμε, ὅτι πρόκειται γιὰ μία ἀφελῆ ἀντίληψι, ξένη πρὸς τὴν χριστιανικὴ πίστι. Ἡ ἔλλειψι αὐτῆς κάμνει τὸν ἄνθρωπο δοῦλο γελοίων, πολλὰς φορές, δεισιδαιμονιῶν, πού θὰ ἐκλείψουν μόνο ἂν θὰ γίνουν κατ' ἐπίγνωσιν πιστοὶ οἱ κατ' ὄνομα χριστιανοὶ μας.

Στὸ περιθώριο τῆς Ἁγίας Γραφῆς

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Ἡ προσευχή εἶναι πραγματικά, καθὼς εἶπαν, ἡ ἀναπνοὴ τῆς ψυχῆς. Ζῆ κανεῖς ἐν Θεῷ μέσα στὸ κλίμα τῆς προσευχῆς, ποὺ δὲν εἶναι πάντοτε λόγια προφερόμενα ἀπὸ τὰ χεῖλη ἢ σχηματιζόμενα μέσα εἰς τὴν διάνοια, πάντοτε ὅμως εἶναι μιὰ ἔξαρση τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀνθρώπου, μιὰ ἀνάτασή του πρὸς τὸν Θεό, μιὰ αἴσθησις μυστικοῦ διαλόγου μαζί του.

* * *

Ἡ προσευχή δὲν εἶναι μονόλογος, ὅπως ἐκ πρώτης ὄψεως μπορεῖ νὰ ὑποθέσῃ κανεῖς, ἀλλὰ διάλογος, στιχομυθία μὲ τὸν Θεόν. Καθὼς λέγει ἓνας σύγχρονος μέγας χριστιανὸς ποιητής, «ὁ Θεὸς μᾶς μιᾶ μὲ τὰ λόγια ποὺ τοῦ λέμε». Αὐτὸ εἶπε ἡ πείρα κάθε πιστοῦ, ἡ πείρα τῆς Ἐκκλησίας. Τί ἄλλο εἶναι καὶ τὸ σύνολο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑμνωδίας-λόγων προσευχῆς ποὺ πηγάζουν ἀπὸ τὴν καρδιά μας καὶ ἀπευθύνονται στὸν κύριο—παρὰ συνάμα λόγος δικός του πρὸς ἐμᾶς. Ζυμωμένη μὲ τὸν ἴδιο τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ, μὲ τὰ λόγια τῆς Γραφῆς, ἡ ὑμνωδία τῆς Ἐκκλησίας μᾶς φωτίζει, μᾶς στηρίζει, μᾶς προτρέπει σὰν λόγος τοῦ Θεοῦ.

* * *

Τὰ κύρια στοιχεῖα τῆς θεάρεστης προσευχῆς εἶναι τρία : ἡ δοξολογία, ἡ δέηση καὶ ἡ εὐχαριστία. Στὶς ψυχὲς ποὺ δὲν εἶναι προχωρημένες στὸν δρόμο τοῦ Χριστοῦ, τὸ δεύτερο ἀπ' αὐτὰ τὰ στοιχεῖα εἶναι τὸ πιὸ ἀναγκαῖο, τὸ πιὸ συνηθισμένο. Ὁ ἄπλευρος χριστιανὸς νοιώθει πιὸ πολὺ τὴν τάση νὰ ζητᾶ στὴν προσευχή του παρὰ νὰ προσφέρῃ. Ὅταν ὅμως ἡ ἔνωσή του μὲ τὸν Κύριο γίνῃ πληρέστερη καὶ βαθύτερη, σημειώνεται μιὰ ἐξισορρόπηση ἀνάμεσα στὴ δοξολογία, τὴ δέηση καὶ τὴν εὐχαριστία. Τὸ δεύτερο στοιχεῖο, μάλιστα, χυμώνεται καὶ χρωματίζεται ἀπὸ τὰ ἄλλα. Τὰ αἰτήματά μας, δηλαδή, στὴν περίπτωση αὐτή, εἶναι πιὸ θεοκεντρικά. Ζητοῦμε «πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ», ὅπως ἐντέλλεται ὁ Χριστός, ὅ,τι συντελεῖ στὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, ὅ,τι ὑψώνει τὸν Θεό. Ἀλλὰ καὶ ἡ εὐχαριστία μας εἶναι τότε ποιοτικὰ πιὸ θεοκεντρική. Εὐχαριστοῦμε τὸν Θεὸ ὄχι κυρίως γιατί μᾶς κάνει τὸ ἄλφα ἢ τὸ βῆτα καλὸ, ἀλλὰ γιατί ἔτσι Ἐκεῖνος δοξάζεται.

* * *

Τὸ Ψαλτῆρι, ἀπὸ ὅλη τῆ Γραφή, εἶναι τὸ τμῆμα ἐκεῖνο τοῦ θείου λόγου ποῦ μᾶς δίνει τὶς πιὸ πολλές καὶ τὶς πιὸ πρακτικὲς διεξόδους γιὰ νὰ ἐκφράσουμε ὅ,τι μᾶς συνέχει καθὼς προσευχόμεσθε. Δὲν ὑπάρχει ψυχικὸ ἄλλογος ἢ ἅγιο αἶσθημα, ποῦ νὰ μὴ βρίσκη μὲς ἀπὸ τοῦ στίχους τῶν Ψαλτῶν τὸ θεοπρεπὲς σὲ ὠραιότητα, σὲ τόνο, σὲ ἔξαρση σχῆμα γιὰ νὰ ἀνακοινωθῆ στὸν Θεό.

* * *

Ἡ μελέτη τῆς Γραφῆς, ἡ βαθεῖα καὶ ζωντανὴ οἰκείωσή της, εἶναι ἡ ἀπαραίτητη προϋπόθεση τῆς φωτισμένης, τῆς πλουσίας, τῆς γόνιμης προσευχῆς. Ὅσο πιὸ πολὺ κατέχει κανεὶς τὴ Γραφή, τόσο πιὸ εὐστοχα καὶ πιὸ ἀποδοτικὰ προσεύχεται.

* * *

Ἡ κατάστασή μας εἶναι περιπτώσεις, ποῦ δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἀναλάβουμε στὰ χεῖλη μας, καθὼς προσευχόμεσθε, λόγια τῆς Γραφῆς προϋποθέτοντα πολλὴ ἀρετὴ, ψυχικὴ εὐφορία. Ἡ συνείδηση μᾶς ἐλέγχει τότε καὶ μᾶς δείχνει ὅτι αὐτὰ τὰ λόγια ποῦ τόσο διψᾶμε νὰ ποῦμε στὸν Θεό, δὲν ταιριάζουν στὸ στόμα μας. Μποροῦμε ὅμως νὰ τὰ ἀτενίζουμε μὲ πόθο καὶ συντριβὴ μέσα στὴ διάνοιά μας, ὅπως τὸν κυρίως ναὸ οἱ προσκλαίοντες. Ἄλλωστε ποτὲ ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἐξ ἀντικειμένου ἄξιος στὴ συνείδησή του γιὰ νὰ ὑμνήσῃ τὸν Θεό. Ἡ συντριβὴ, ἡ μετάνοια, ἡ κατάνυξη εἶναι τὸ ἀπαραίτητο ὑπόστρωμα κάθε προσευχῆς, σὲ ὅποιαδήποτε κατάσταση καὶ ἂν βρίσκηται ὁ πιστός, εἴτε εἶναι πεσμένος εἴτε νικᾷ στὸ στάδιο τῶν ἀρετῶν.

* * *

Οἱ χαρὲς τῆς προσευχῆς δὲν δίνονται πάντοτε ἀπὸ τὶς πρῶτες στιγμὲς της. Τὴν ἀρχίζει κανεὶς συχνὰ μὲ ψυχικὴ ξηρασία, μὲ κόπο, μὲ τὸ αἶσθημα ὅτι τὸ Πνεῦμα ἀπουσιάζει. Ἄλλὰ σιγὰ σιγὰ, ἂν ἐπιμεῖνη, βλέπει «νὰ ἀνθίξῃ ἡ ἔρμημος». Ἡ προσευχὴ εἶναι συχνὰ ἀγώνας καὶ βραβεῖο. Εἶναι ἓνας μόνολογος ποῦ γίνεται διάλογος.

* * *

Μέσα στὴν προσευχὴ, ὅταν γίνεται μὲ πίστη, συντελεῖται πάντοτε τὸ θαῦμα, γιὰ τὸ ὁποῖο μίλησε ὁ Χριστός: ἡ ἄρση

ΚΥΡΙΑΚΟΔΡΟΜΙΟΝ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΝΙΑΥΤΟΥ

30. ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

«Τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ Κυρίῳ
δουλεύοντες» (Ρωμ. ιβ', 11).

Πρὶν ἢ ὁ Χριστὸς μᾶς ἐνοποιήσῃ καὶ ἀποτελέσουμε ἓνα σῶμα μετὰ τὰ κατὰ μέρος μέλη καὶ μ' ἐπικεφαλῆς τὸν Κύριό μας (Α' Κορ. ιβ', 12), ὁ κάθε ἄνθρωπος τόσο στὸν Ἰουδαϊκό, ὅσο καὶ στὸν εἰδωλολατρικὸ κόσμον ἀποτελοῦσε μιὰ μονάδα, χωρὶς νὰ ἔχη κανένα ἠθικὸ καὶ πνευματικὸ δεσμὸ μετὰ τὸν διπλανό του. Καὶ τοῦτο ἦταν φυσικόν. Οἱ ἄνθρωποι χωρὶς συγγενικὸ δεσμὸ δὲνμποροῦσαν νὰ συνθέσουν ὀργανικὴν ἐνότητα ἔστω κι' ἂν ἡ κοινωνικὴ ὀρμὴ τοὺς ἔκανε νὰ ζήσουν ὀμαδικὰ καὶ νὰ κτίζουσι πόλεις, χωριά, συνοικισμούς. Ὁ ἠθικὸς καὶ πνευματικὸς δεσμὸς μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἴδιας κοινότητος πρὸ Χριστοῦ δὲν ὑπῆρχε. Ἐκεῖνο πού τὰς συγκρατοῦσε σὲ ἐνοποιημένη ὀμαδικὴ ζωὴ ἦσαν οἱ νόμοι καὶ τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα μετὰ κοινῆς μετοχῆ στὰ θρησκευτικὰ δημόσια πανηγύρια. Τὰ μέλη τῆς ἴδιας κοινωνίας δὲν ἠσθάνοντο ἑαυτὰ ἀδελφὰ μετὰ τὴν πνευματικὴ ἐννοια πού δίνει ἡ χριστιανικὴ πίστις στὴ λέξι. Ἐρχοῦντο νὰ εἶναι καλοὶ πολῖται, ὑπὸ νόμον, μετὰ μιὰ πολιτισμένη συμπεριφορὰ μεταξὺ τους. Κατὰ τὰ ἄλλα, ὅποιοςμποροῦσε νὰ κυττάξῃ καλλίτερα τὸν ἑαυτοῦλη του τὸν ἐφρόντιζε, καὶ ὅποιοςμποροῦσε ν' ἀπολαύσῃ καλλίτερα στὴ ζωὴ τὸ ἔκανε, χωρὶς καὶ καμμιά διάθεσι καὶ τῆς ἐλαχίστης θυσίας γιὰ τὸ διπλανό του, πούμποροῦσε νὰ ἦταν ἀδελφὸς κατὰ σάρκα ἢ φίλος ἢ γείτονας. Ἐκεῖνο πού προεῖχε ἦταν ἡ φιλαυτία καὶ ἡ κατοχύρωσις στὴν ὀμαδικὴ ζωὴ δικαιωμάτων καὶ ὄχι ὑποχρεώσεων κατ' ἐπιταγὴν συνειδήσεως ἢ θρησκευτικῆς ἐντολῆς. Μιὰ τέτοια κοινωνία θὰ ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ μεταβληθῇ σὲ θηριοτροφεῖον χωρὶς κλουβιά γιὰ τὸ κάθε θηρίον, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ὁ νόμος πού ἐπροστάτευε τὸ σύνολον. Εὐκόλα ἀντιλαμβάνεται κανεὶς

ἐνὸς ὄρους καὶ ἡ βολὴ του στὴ θάλασσα. Ἡ προσευχὴμπορεῖ νὰ μὴ σηκώσῃ καὶ νὰ μὴ πετάξῃ μακριὰ καταστάσεις ἢ γεγονότα ἐξωτερικά, πού μᾶς θλίβουν καὶ ζητᾶμε τὴν ἀπαλλαγὴ μας ἀπ' αὐτά. Σηκώνει ὅμως καὶ πετᾷ μακριὰ ἀπὸ τὴν ψυχὴ μας, σὰν σὲ νοητὴ θάλασσα, τὸ βουνὸ τῆς ἀθυμίας, τῆς ἀπογνώσεως, τῆς πέτρας καὶ τὰ χρώματα τῶν παθῶν.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

πὼς ἐπιτρεπτό δὲν ἦταν ὅ,τι ἔβλαπτε τὰ δημόσια συμφέροντα. Δὲν ἔνοιωθε ὅμως τὸ κάθε μέλος τῆς κοινότητος κανένα περιορισμὸ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἱκανοποίησι τῶν λεγομένων στὴν κοινή μας γλῶσσα γούστων του, ἀφοῦ δὲν εἶχε τὸ φῶς τοῦ κατὰ Θεὸν πρακτέου οὔτε καὶ δύναμι ἠθικοῦ καθαρμοῦ. Αὐτὰ τὰ δύο καὶ μόνον τοποθετοῦν τὸν ἄνθρωπο διαφοροτικὰ στὸ πλαίσιο τῆς ζωῆς, γιατί τὸν παρουσιάζουν μὲ πλοῦτον χαρισμάτων καὶ τοῦ συμμαζεύουν τὰ μυαλὰ ἀπὸ τὴν ἐξωστρέφειά τους, μάλιστα δὲ τὸν διδάσκουν νὰ διακρίνη πὸ τελειώνουν τὰ δικαιώματά του, ἀπὸ πού ἀρχίζουν τὰ καθήκοντά του, καὶ τί σημασίαν ἔχει ὁ αὐτοσεβασμὸς καὶ ἡ θυσία ὑπὲρ τοῦ πλησίον του. Ἐπὶ πλέον ὅλα αὐτὰ δὲν μένουν ξεκάρφωτα ὥστε νὰ παρουσιάζεται μεταξύ τῶν μελῶν τῆς ἴδιας κοινότητος διαφορὰ τοῦ σκέπτεσθαι, τοῦ συναίσθάνεσθαι καὶ ἐνεργεῖν· ὅλα αὐτὰ δὲν ἀναρχοῦνται, ἀλλ' ὑποτάσσονται καὶ λειτουργοῦν κάτω ἀπὸ τὸ βλέμμα τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ ὁδηγὸ τὸν εὐαγγελικὸ νόμο.

* *

Ἡ χριστιανικὴ πίστις καὶ τὸ βάπτισμα δὲν ἀφῆκε ἀνεπηρέαστον οὔτε τὴ σκέψι οὔτε τὸ συναίσθημα οὔτε τὴ βούλησι. Τὰ ἄτομα ἔλαβαν ἀμέσως, μὲ τὸ φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, συνείδησιν τῆς πνευματικῆς τῶν συγγενείας, παραβάλλονται δὲ λόγῳ τῆς μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐνώσεώς των, μὲ μέλη τοῦ αὐτοῦ σώματος, πού βρίσκονται σὲ φυσιολογικὴν ὀργανικὴν ἐνότητα μεταξύ τους, γιὰ νὰ παρουσιάζουν τὴ θαυμαστὴ ἄρμονία καὶ σκόπιμη ἐκπλήρωσι τοῦ προορισμοῦ των. Ἔτσι ἀποφεύγεται καὶ τὸ σχίσμα στὸ ἴδιο σῶμα, ἐπομένως δὲ καὶ ἡ αὐτοκαταστροφὴ του (Α' Κορ. ιβ', 12-27).

* *

Ὑπενθυμίζοντας αὐτὴ τὴ μεγάλη ἀλήθεια τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς μας ἐνότητος μετὰ τοῦ Χριστοῦ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, δίνει ζωντανὴ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀδιάσπαστου, ἀλλὰ καὶ ἐλέγχει τὴν ἀπόπειρα τῆς διαφοροποιήσεως τῆς ζωῆς τῶν μελῶν τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, πού πρέπει νὰ σκέπτονται, νὰ αἰσθάνωνται, νὰ βούλωνται καὶ νὰ ἐνεργοῦν πανομοιούτως καὶ κατὰ τὴν προσταγὴ τῆς κεφαλῆς πού εἶναι ὁ Χριστός (Ἐφ. α', 22). Διαφορὰ τρόπου ζωῆς σημαίνει πὼς κάτι τὸ σάπιο εἰσεχώρησε μεταξύ τῶν μελῶν τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας, πρᾶγμα πού δὲν παρετηρεῖτο στὴν πρώτη χριστιανικὴ ὁμάδα πού «τοῦ πλήθους καὶ πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία» (Πράξ. δ', 32). Ἡ διαφοροποιημένη ζωὴ, πού προκαλεῖ ζητήματα στὴ χριστιανικὴ κοινωνία καὶ ἀνωμαλίας, ἔστω καὶ ἐνὸς μέλους, εἶναι φαινόμενο ἀνησυχητικὸ καὶ ὀφείλεται σὲ ἠθικὴ ἀρ-

ρώστεια, σὲ σατανικὴν ἐπήρεια, πρᾶγμα ποῦ θὰ βαρύνῃ τρομερὰ τὸν ἔνοχο ὄχι μονάχα γιατί ἐνουβρίζει τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος ('Εβρ. ι', 39), ἀλλὰ καὶ γιατί μολύνει τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ταρασσει τὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἄρμονία του. Πρέπει ὅλοι οἱ πιστοὶ νὰ τὸ χω- νέψουν καλὰ πὼς εἶναι μέλη ἐνὸς Σώματος, τοῦ Σώματος τοῦ Χρι- στοῦ, καὶ ὁ καθένας μας εἶναι ὀργανικὸ μέλος τοῦ διπλανοῦ του, ποῦ εἶναι ἀδελφός του· «...Οἱ πολλοὶ ἐν σῶμα ἐσμέν ἐν Χριστῷ ὁ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη» (Ρωμ. ιβ', 5).

* * *

Στὴ σημερινὴ περικοπὴ τονίζεται πὼς ὅλα τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ, ὅπως καὶ τὰ σωματικὰ μέλη ποῦ συναπαρτίζουν τὸ ἐνιαῖο φυσικὸ σῶμά μας, ἔχουν χαριτωθῆ νὰ ἐκτελοῦν τὸν προορισμὸ τους ὅπως τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ καθώρισε γιὰ τὴν κανονικὴ λειτουργία τοῦ Χριστιανικοῦ Σώματος ἐδῶ στὴ γῆ καὶ γιὰ τὸν τελικὸ σωσμὸ τῶν μελῶν του (Α' Κορ. ιβ', 1-27). "Όλα τὰ χαρίσματα παίρνουν κάποια ἀξιομείωσι ἀναλόγως τῆς πίστεώς μας καὶ τῆς ἀρετῆς μας. Μποροῦν πολλὰ χαρίσματα ποῦ μᾶς ἔδωκε τὸ "Άγιον Πνεῦμα νὰ ἀνα- σταλοῦν ὡς ἐνεργοῦσαι δυνάμεις ἢ καὶ νὰ χαθοῦν ἐντελῶς, λόγῳ κλονισμοῦ τῆς πίστεώς μας καὶ πτώσεώς μας εἰς θανάσιμα ἀμαρτήματα. Μποροῦν καὶ πάλιν νὰ ἐμφανισθοῦν ὡς δρῶσαι δυνά- μεις εὐθύς μετὰ τὴν εἰλικρινῆ μετάνοιά μας, ὅπως καὶ πρὶν. Αὐτὰ τὰ χαρίσματα δὲν ἐδόθησαν γιὰ νὰ μᾶς βλάψουν ἢ νὰ γίνουν μέσα ἐκ- μεταλλεύσεως ἢ καὶ νὰ μείνουν ἀνενέργητα. 'Εδόθησαν γιὰ τὸ σκο- πὸ τῆς συμβολῆς μας στὸ κτίσιμο τῆς πνευματικῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ τῶν ἄλλων, συνεπῶς τοῦ Σώματος τῆς 'Εκκλησίας. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ 'Απόστολος σὰν πνευματικὸς Πατέρας, ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τὰ χαρίσματά μας, δίνει καὶ συμβουλὰς γιὰ τὴ χρῆσι τους. "Ένας ποῦ ἔχει τὸ χάρισμα τῆς προφητείας, δηλαδὴ τῆς ἀνωτέρας πνευ- ματικῆς ἰκανότητος τοῦ διδάσκειν ἀποκαλυπτικά, κατὰ Θεοῦ φω- τισμό, ὀφείλει τὸ χάρισμα τοῦτο νὰ τὸ χρησιμοποίησῃ μετὰ τὸν σο- βαρὸ, αὐστηρὸ, ἀνεξάρτητο προσωποληψιῶν, χωρὶς ὑποστολὴν καὶ ἀνάλογα πρὸς τὸν σκοπὸ ποῦ τοῦ ὑποβάλλει τὸ "Άγιον Πνεῦμα, ὥστε νὰ φέρῃ τὸ ἀναμενόμενον ἀποτέλεσμα. 'Ο ἄλλος ἔχει τὸ διακόνημα τῆς φιλανθρωπίας; 'Οφείλει νὰ ὑπηρετήσῃ μετὰ ταπεινώσι, μετὰ μυστι- κότητα, μετὰ πνεῦμα ἀκριβοδίκαιον, μετὰ συνειδήσιν ἀγαπῶντος ἀδελ- φοῦ, κρατῶντας τὴν ἀξιοπρέπεια τοῦ εὐεργετουμένου μετὰ ἀπώτερο σκοπὸ νὰ τοῦ ὑπενθυμίσῃ πὼς ὁ Χριστὸς εἶναι κοντὰ του σὰν πατέρας καὶ ἀδελφός, ὥστε καὶ ἡ πίστις του νὰ θερμανθῆ καὶ ἡ ἐλπίδα του νὰ τονωθῆ καὶ ψυχικὰ στὸ τέλος νὰ κερδηθῆ. 'Ο ἄλλος ἔχει τὸ χά- ρισμα τοῦ διδασκάλου τῶν θείων ἀληθειῶν; 'Οφείλει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του πὼς αὐτὸ τὸ τιμητικὸ ἀξίωμα δὲν πρέπει νὰ τὸν κάμῃ ἐ-

γωϊστή, καυχησιολόγο, περιαντολόγο, ἀλλὰ συσπειρωμένο κάτω ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ ποὺ τὸν ἐχαρίτωσε, νὰ σώσῃ πρῶτα τὴν ψυχὴ του διδάσκοντας τὸν ἑαυτὸ του, μήπως πέσῃ στὴν κατάκρισι, καὶ ἔπειτα τοὺς ἄλλους (Ρωμ. β', 19-21). Ἡ διδασκαλία του πρέπει νὰ εἶναι χριστοκεντρικὴ, ἁγιογραφικὴ, ἀπρόσωπος καὶ κατόπιν θερμῆς προσευχῆς γιὰ νὰ καρποφορήσῃ. Ὁ ἄλλος ἔχει τὸ χάρισμα τοῦ παρηγορητοῦ; Εἶναι καὶ αὐτὸ ἀπαραίτητο μέσα στὸν κόσμον τῶν πειρασμῶν, τῶν θλίψεων, τῶν στενοχωριῶν, τῆς πολλαπλῆς δυστυχίας. Ὑπάρχουν χαρισματοῦχοι ποὺ ἔχουν τὴ δύναμι νὰ παρηγοροῦν, νὰ ἐμψυχώνουν, νὰ διαλύουν τὴ συννεφιά τῆς καταθλίψεως, νὰ προλαμβάνουν ἀπογοητεύσεις, μαρασμούς, αὐτοκτονίας. Σὰν ἄγγελοι Θεοῦ ἐπισκέπτονται σπίτια πένθους, χῆρες καὶ ὄρφανὰ, νοσοκομεῖα καὶ φέρνουν τὸ φῶς ἐκεῖ ποὺ ὑπάρχει τὸ σκότος τῆς ἀπελπισίας. Ἔχουν τὴ δύναμι νὰ ζεσταίνουν παγωμένες καρδιές, νὰ δίνουν θάρρος στὴ ζωὴ τῶν δειλῶν, νὰ γλυκαίνουν τὸν πικρὸ βίον τῶν δυστυχῶν, ὥστε ὅλοι τους νὰ νιώθουν πῶς δὲν εἶναι ἔρημοι καὶ ἐγκαταλειμμένοι, παρὰ εἶναι ὁ Θεὸς κοντὰ τους. Ἄλλος ἔχει τὸ χάρισμα τῆς θυσίας χάριν τῶν ἀδελφῶν; Κι' αὐτὸ εἶναι ἀπαραίτητο γιὰτὶ ἀπὸ τὸν ἴδιο του τὸν ἑαυτὸ προσφέρει ὑπνο στὸν ἄϋπνο, χαρὰ στὸ λυπημένο, ψωμί στὸ νηστικὸ, ροῦχο στὸ γδυτὸ, στέγη στὸ διωγμένο. Χωρὶς κἂν νὰ στηριχθῇ στὶς διαθέσεις τῶν ἄλλων βρίσκει τὸν τρόπο τῆς εὐποιίας, καὶ ὅταν συναντᾷ δυσκολίες. Ὀφείλει ὅμως κι' αὐτὸ τὸ χάρισμα νὰ τὸ κρατήσῃ στὴ θεϊότητά του καὶ νὰ τὸ ἀξιοποιήσῃ χωρὶς διακρίσεις καὶ διαλογισμούς, ἀλλὰ μὲ παιδικὴν ἀπλότητα σὰν καθῆκον του ποὺ τὸ ἐπιτάσσει ὁ Χριστός. Ὁ ἄλλος ἐτάχθη ἀπὸ τὸ Θεό, σὰν χαρισματοῦχος μὲ ἡγετικὰς ἰκανότητας; Ὀφείλει νὰ ἀναπτύσῃ ὁ ἴδιος ἐνεργὸ δραστηριότητα, νὰ εἶναι φωτεινὸ παράδειγμα τοῦ ὑφισταμένου του, νὰ μελετᾷ τὰ προβλήματα καὶ νὰ δίνῃ κατευθύνσεις μὲ σύνεσι καὶ μὲ τὸ συναίσθημα τῆς εὐθύνης τοῦ χριστιανοῦ ἡγέτου. Γιατὶ ἔτσι θὰ εἶναι ἐπιεικῆς, εὐγενῆς, μὲ πολιτισμένη συμπεριφορὰ καὶ ἀγαπητός, ὅποτε τὸ ἔργον τοῦ ὁποίου προΐσταται θὰ προοδεύῃ πρὸς δόξαν Θεοῦ. Ἔτσι μέσα σ' ἓνα ὄρφανικὸ, νοσοκομειακὸ, φιλανθρωπικὸ καὶ παρόμοιο εὐαγὲς ἴδρυμα ὁ χριστιανικὸς ἡγέτης, χωρὶς ἰδιοτέλεια, χωρὶς ἐγωϊσμὸ, χωρὶς νεῦρα καὶ ἐλαττώματα κοινῶν ἀνθρώπων, ποὺ μένουν μακριὰ ἀπὸ τὸ εὐαγγελικὸ φῶς, θὰ διδάσκη μὲ τὴ βοῶσα ἀρετὴ του. Ὁ ἄλλος ἔχει τὸ χάρισμα τῆς ἐλεημοσύνης; Κι' αὐτός, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι συγγενεῖς του χαρισματοῦχοι στὸν τομέα τῶν ἀγαθῶν ἔργων, νὰ ἐλεῇ μὲ ἰλαρότητα, δηλαδή μὲ μιὰ γλυκύτητα καὶ μὲ πηγαία χαρὰ, καὶ ὄχι τὸ μὲν θεῖο χάρισμα νὰ τὸν σπρώχνῃ ἀκατανίκητα στὴν ἐλεημοσύνη, αὐτὸς δὲ νὰ χολοσκάζῃ καὶ μὲ ἀπροθυμία νὰ ἐνεργοποιῇ τὸ χάρισμά του αὐτὸ χωρὶς γλυκύτητα καὶ χαρὰ, ὅποτε ἡ

ἐλεημοσύνη πλήττει καὶ ἐκεῖνον ποὺ τὴν δέχεται καὶ ἐκεῖνον ποὺ τὴν ἐφαρμόζει ὡς χριστιανικὸν καθῆκον.

* * *

Ἄφοῦ ὁ Ἀπόστολος ἐγράφε τὸ δρόμο καὶ τὸν τρόπο τῆς ἀξιοποιήσεως τῶν χαρισμάτων ποὺ λαμβάνει ἕκαστος χριστιανὸς ὡς μέλος τῆς Ἐκκλησίας του, ἔρχεται σ' ὠρισμένες ἀρετές, γιὰ νὰ παρουσιάσῃ ἀρτιωτέρα τὴν εἰκόνα τῆς προσωπικότητος τοῦ χριστιανοῦ. Καὶ τονίζει πρῶτα πῶς πρέπει ἡ ἀγάπη νὰ εἶναι ἀνυπόκριτη. Τονίζει πῶς δὲν πρέπει νὰ ὑπάρξῃ κιβδηλοποιήσις αὐτῆς τῆς ἀρετῆς. Πρέπει νὰ εἶναι ἀπαύγασμα, ἀκτινοβολίας μιᾶς ἀγιωτάτης ζωῆς ἐν Χριστῷ, νὰ εἶναι ἡ συνισταμένη ὅλων τῶν ἀρετῶν καὶ νὰ μὴ χωρῇ παραποιήσις ἢ ἐξευτελισμὸς της μετὰ τὴν ὑποκρισία. Πρέπει νὰ εἶναι εἰλικρινής καὶ πηγαία, ὄχι προσποιητὴ καὶ τῆς ἀνάγκης ἢ τοῦ πρωτοκόλλου ἢ μιᾶς διαβλητῆς σκοπιμότητος. Νὰ μὴ εἶναι πλασματικὴ, ἕνα εἰδώλιον ἀγάπης χωρὶς καρδιά, χωρὶς πνεῦμα καὶ χωρὶς ζωὴ, ὅπως οἱ θεοὶ τῶν εἰδωλολατρῶν. Αὐτὸ σημαίνει ἀνυπόκριτος. Ἀκριβῶς νὰ εἶναι ἡ γνησία κόρη τοῦ Θεοῦ, ποὺ φωτεινὴ, γλυκεῖα καὶ περιχαρὴς, ἀγνὴ καὶ αἰθερία προῖσταται ὅλων τῶν ἀρετῶν, ἀγιάζει τὴ ζωὴ μας καὶ γλυκαίνει τὴ ζωὴ τοῦ πλησίον μας. (Α' Κορ. ιγ', 1-13). Ἐπίσης κάθε τί ποὺ εἶναι πονηρὸ, καὶ πονηρὸ εἶναι ὅτι δὲν ἀρέσει στὸ Θεὸ καὶ ὑποβάλλεται ἀπὸ τὸ διάβολο στ' αὐτιά μας, πρέπει ὁ χριστιανός, ὄχι ἀπλῶς νὰ τὸ ἀποστρέφεται, ὄχι ἀπλῶς νὰ τὸ ἀηδιάζῃ, ἀλλὰ νὰ τὸ μισῇ. Γιατὶ μόνον μ' ἕνα τέτοιο μῖσος πρέπει ν' ἀντιμετωπίζεται κάθε μορφή κακοῦ, ποὺ ζητεῖ νὰ μολύνῃ τὴ σκέψι μας καὶ τὰ αἰσθήματά μας. Ἀποστύγοντες τὸ πονηρὸν σημαίνει: μισοῦντες μὲ πάθος τὸ κακὸ, καὶ ὄχι ἀπλῶς ἀπέχοντες ἀπὸ τὸ κακὸ. Μόνον αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὸ μῖσος δικαιολογεῖται στὸ χριστιανό· τὸ σωτήριο μῖσος. Καὶ ἐν συνείδειά τοῦ μῖσους αὐτοῦ ὁ χριστιανὸς πρέπει νὰ προσκολλᾶται στὸ ἀγαθόν. Αὐτὸ τὸ κενὸν ποὺ νοιώθει στὴν ψυχὴ του θὰ τὸ πληρώσῃ μὲ κάθε καλὸ ποὺ εἶναι εὐλογημένο ἀπὸ τὸ Θεόν. Θὰ γίνῃ ἕνα μὲ τὸ ἀγαθόν, θὰ κολλήσῃ, ὅπως κολλᾷ μὲ γόμα κολλητικὴ τὸ ἕνα χαρτὶ ἐπάνω στὸ ἄλλο καὶ γίνεται ἕνα σῶμα ἀδιαίρετο, ἀναπόσπαστο. Κι' αὐτὸ θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν διάθεσί μας, ἀπὸ τὴν πίστι ποὺ δίνουμε στὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ. "Ὅταν ὁ καθένας μας σκεφθῇ πῶς αὐτὸ τὸ κακὸ, μικρὸ, ἢ μεγάλον ἐσταύρωσε τὸ Χριστό, μπορεῖ νὰ σταθμίσῃ τότε καὶ τίς εὐθύνες του καὶ νὰ πάρῃ ἀνάλογο θέσι ἐναντι τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ. Δὲν ἔχει ἀνάγκη συμβούλων. Εἶναι βέβαιον πῶς θὰ ἐφαρμόσῃ τὴ συμβουλὴ τοῦ Παύλου καὶ τὸ κακὸ θὰ μισήσῃ ζωηρὰ καὶ στὸ ἀγαθὸ θὰ κολλήσῃ ὥστε νὰ γίνῃ ἕνα μ' αὐτό. Ἐπειτα πρέπει οἱ χριστιανοὶ στὶς ἀναμεταξύ τους ἀ-

δελφικές σχέσεις να είναι γεμάτοι καλωσύνη και στοργή ὁ ἕνας ἀπέναντι τοῦ ἄλλου. Πιθανὸν ἰδιοσυγκρασιακοὶ λόγοι ἢ οἰκογενειακῆς ἀνατροφῆς, ἢ μορφώσεως, ἢ καὶ ἀγνοίας, νὰ παρουσιάζουν τὸν ἀδελφό σας πνευματικῶς ὑποανάπτυκτον ἢ μὲ παρεξηγημένη πίστι καὶ κιβδηλοποιημένη ἀρετῆ. Ἐμεῖς οἱ ἄλλοι, πού θεωροῦμε τὸν ἑαυτό μας φωτισμένο, ὡς τὸν ἀγκαλιάσουμε ὅπως ἡ μάνα τὸ μωρό της πού ἄλλοτε κλαίει, ἄλλοτε τὴν χτυπᾷ στὸ πρόσωπο μὲ τὰ χεράκια του, ἄλλοτε τὴν κλωτσᾷ. Ἐκεῖνη χαμογελᾷ, τὸ σφίγγει περισσότερο στὴν ἀγκαλιά καὶ δείχνει δυνατώτερη τῆ στοργῆ της. Ἰδοὺ γιατί τονίζει ὁ Ἀπόστολος: «Τῆ φιλαδελφεία εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι». Ἐπειτα κάθε χριστιανός, σὰν ταπεινὸς ἄνθρωπος δὲν ζητεῖ ποτὲ ἐγωϊστικά, ἔστω κι' ἂν ἡ θέσις του εἶναι ὑψηλὴ μέσα στὴν Κοινωνία, νὰ τοῦ κάμουν τόπο νὰ περάσῃ, νὰ τοῦ προσφέρουν κάθισμα ν' ἀναπαυθῆ, νὰ τὸν ἀνακηρύξουν τιμημένο. Παραχωρεῖ σὰν φιλοσοφημένη ὑπαρξίς τῆ θέσις του στὴν ἄλλη καὶ ἀρκεῖται στὴν πληροφορία τῆς συνειδήσεώς του, ὅτι ὁ Θεὸς τὸν ἠλέησε νὰ ὑπερέχη καὶ ὀφείλει τὴν ὑπεροχὴ του αὐτῆ νὰ τὴν ἐκδηλώνῃ στὴν μετριοφροσύνη του καὶ στὴν ταπεινώσί του μέσα στὸν κύκλο τῶν ἀδελφῶν του. Ἡ ἀξία ποτὲ δὲν ὑποτιμᾶται γιατί ἔχει ἀφ' ἑαυτῆς, ὡς δέσμη ἀρετῶν, τὴν ἀτίμητο τιμὴν τοῦ ἀναλλοιώτου καὶ τῆς ἀφθαρσίας. Ἐπίσης, ὁ χαριτωμένος Χριστιανὸς δὲν νοεῖται μέσα στὴν πνευματικὴ μας κοινότητα ὀκνηρός, κωθρός, τεμπέλης. Ὄφείλει νὰ ἔχη προγραμματισμένη ζωὴ, νὰ εἶναι πρόθυμος ἐκτελεστῆς τῶν ὅσων ἐπιβάλλει τὸ καθήκον του, ἀνάλογα πρὸς τὸ ἔργο πού ἀνέλαβε, νὰ τὸ μετέρχεται μ' εὐσυνειδησία ἐνόρκου ὑπαλλήλου, χωρὶς ἀναβλητικότητες, προφάσεις, ὀκαδερφισμούς. Ἡ ὀκνηρία εἶναι γιὰ τὸ χριστιανὸ ἀμάρτημα καὶ γεννήτρια πολλῶν ἀπρεπειῶν, δημιουργεῖ δὲ ζητήματα στὴν οἰκογένεια καὶ στὴν Κοινωνία.

* * *

Ἄλλὰ σ' ὅλα αὐτὰ ὁ Ἀπόστολος προσθέτει: «Ὅλα σας αὐτὰ τὰ καθήκοντα πού ἀπορρέουν ἀπὸ τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ ἐκτελοῦνται μὲ θερμότητα ψυχῆς, τῷ πνεύματι ζῶντες. Δηλαδή αὐτὸς ὁ ἐνοποιημένος ὀργανικὰ καὶ ἠθικὰ πνευματικὸς ἄνθρωπος, πού ἀποτελεῖ τὸ ἀδιάσπαστον «Ἐγὼ» καὶ ἐμπνέεται ἀπὸ τὸ «Ἅγιον Πνεῦμα» πρέπει νὰ δουλεύῃ σὰν πύρινο λογικὸ ὄργανο τοῦ Θεοῦ καὶ ὄχι τυπικά, χλιαρὰ καὶ ζέκαρδα. Δὲν ἀρκεῖ τὸ ἀδιάβλητο τῆς ἀξιοποιήσεως τῶν χαρισμάτων· πρέπει ὁ χριστιανὸς νὰ εἶναι καὶ φλογερὸς ἐργάτης τῆς οἰκοδομῆς, πού κτίζει μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς του. Ζηλωτής, ἀεικίνητος, «σβέλτος», ὅπως λέγει ὁ λαός, καὶ ἐνθουσιώδης. Χωρὶς φωτιά ἐσωτερική, χωρὶς ἐνθουσιασμὸ κάθε ἔργο δὲν παρουν-

σιάξει ζωντάνια, ὅποιο κι' ἂν εἶναι. Τὰ παιδιὰ μιᾶς πλαδαρῆς μάνας εἶναι ἄπραγα βατράχια. Καὶ θὰ παρατηρηθῇ αὐτὸ ὅταν ὁ καθένας μας ἔχει τὴ συναίσθησι πὼς δουλεύει στὸ Χριστό. Διακριτικὸ γνώρισμα τοῦ καλοῦ χριστιανοῦ εἶναι ἐπίσης πὼς χαίρει μὲ τὴν ἐλπίδα τοῦ τελικοῦ θριάμβου τῆς ἀληθείας, ὑπομένει στίς θλίψεις του, ἐπιμένει στὴν προσευχὴ του, φροντίζει γιὰ τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς του ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν των, ἐπιδιώκει τὴ φιλοξενία σὰν πραγματικὴ του ἀρετῆ. Ὑπεράνω δὲ πάντων ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ εἶναι ἀμνησίκακος. Λόγω τῆς ὑψηλῆς τοποθετήσεώς του μέσα στὸ κοινωνικὸ σύνολον ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ συνονθύλευμα παντὸς εἶδους χαρακτήρων, μὲ γῆϊνον φρόνημα, μὲ ταπεινὲς ἐπιδιώξεις, μὲ ὕλικὰ συμφέροντα καὶ μὲ μειωμένη τὴν ἠθικὴ του ἀντίστασι, θὰ ὑποστῇ συκοφαντίας, διωγμούς, κατατρεγμούς, ἀδικίας καὶ πρέπει νὰ εἶναι ψυχικὰ προπαρασκευασμένος νὰ τ' ἀντιμετωπίσῃ μὲ χριστιανικὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ καρτερίαν καὶ νὰ μὴ νικηθῇ ἀπὸ τὸ κακὸ, ἀλλ' ὅπως τονίζει ὁ Ἀπόστολος, νὰ νικήσῃ, μὲ τὴν ἀπέραντο καλωσύνη, ποὺ τοῦ δίνει ἡ χριστιανικὴ του ιδιότης, τὸ κακὸ (Ρωμ. ιβ', 21). Κι' ὅταν ὁ χριστιανὸς δὲν δίνει σημασίαν στὰ προσωπικὰ πλήγματα, τότε μπορεῖ νὰ σηκώη μ' εὐκολίαν τὸν προσωπικὸ του πειρασμὸ καὶ ἀντὶ νὰ καταρᾶται ἐκεῖνον ποὺ ἀδίκησε τὸν εὐλογεῖ, γιατί ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιάς του τὸν συγχωρεῖ κι' ἔτσι μένει μόνον ὁ ἕνας πληγωμένος ὄχι καὶ οἱ δύο. Γιατὶ καὶ ὁ ἀδίκησας καὶ ὁ ἀδικηθεὶς παίρνουν κάποια θέσι ἠθικῆς στῆ ζωὴ ὁ ἕνας ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, στὰς κοινωνικὰς των, σχέσεις. Ἐπόμενον εἶναι νὰ ὑπάρξῃ διαφορὰ τρόπου ζωῆς ἀνάλογα μὲ τὴν ἀντίληψιν ποὺ ἔχει γι' αὐτὴν. Καὶ στῆ διαφορὰ αὐτῆ τῶν ἀντιλήψεων περὶ τῆς ζωῆς ὀφείλονται καὶ οἱ φιλονικεῖες καὶ οἱ διαπληκτισμοὶ καὶ οἱ πικρίες καὶ οἱ ψυχικὲς συννεφιές καὶ οἱ ψυχρότητες. Ὅταν διευρυνθῇ ἡ χριστιανικὴ καρδιὰ μπορεῖ νὰ θάψῃ ἐκεῖ μέσα καὶ νὰ ἐξουδετερώσῃ ὅλα τὰ δηλητήρια ποὺ τὴν ποτίζουν οἱ ἄνθρωποι στὸν κόσμον. Ποτὲ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κακολογῇ, ν' ἀναθεματίζῃ, νὰ καταφέρεται κατὰ τοῦ ἀδικήσαντος, οὔτε μὲ ἀπλότητα οὔτε καὶ μὲ σφοδρότητα γλώσσης, ὁ χριστιανός. Ἡ νίκη τοῦ χριστιανοῦ εὐρίσκεται στὴν ἠθικὴ του ἀνωτερότητα. Ὅταν ὁ χριστιανὸς πιστεύει ἀπόλυτα, ἀδίστακτα, ὅταν ἀγαπᾷ καὶ ἀγιάζῃ τὸν ἑαυτό του, εἶναι ἕνας ζωντανὸς θησαυρὸς, ποὺ δὲν ἔχει τὴ δύναμι νὰ τὸν θίξῃ ὁ οἰσοδῆποτε κακὸς καὶ ὅταν αὐτὸς μισῇ καὶ φθονῇ καὶ ἐπιβουλεύεται. Ὁ καλὸς χριστιανὸς εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ὡς παιδί του θὰ μένη πάντα στὸ ἰσχυρότατο τεῖχος τῆς ἀσφαλείας του· τί ἄλλο θὰ ἤθελε;

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΑΛΥΒΑΣ
Ἱεροκλήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

— Αιδεσιμώτατον Γεώργιον Σκαρλᾶτον, Ροδοχώριον Θεσσαλονίκης. Αίτηθὲν τεύχος 1967 σᾶς ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς. — Πανοσιώτατον Μιχ. Ἀμπατζάκη, Ἐφημέριον Δουλίου Κρήτης. Ἐνεγράφητε, ἀπὸ τοῦδε δὲ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θὰ σᾶς ἀποστέλλεται τακτικῶς τὸ περιοδικόν. — Αιδεσιμώτατον Βασίλειον Πανουτσόπουλον, Ροβιάτα Ἡλείας. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο. — Αιδεσιμώτατον Εὐάγγελον Γανταδάκη, Ἅγιον Κωνσταντῖνον Ρουστίων Κρήτης. — Ἐνεγράφητε διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Περιδικοῦ εἰς Ἅγιον Κωνσταντῖνον. Παρακαλοῦμεν ὅπως μᾶς γνωρίσητε δι' ἐπιστολῆς εἰς ποίαν διεύθυνσιν σᾶς ἀποστέλλετο πρότερον τὸ Περιοδικόν. — Αιδεσιμώτατον Ἀσημάκη Καμπέρον, Πλανήτερον Καλαβρύτων. Θερωῶς εὐχαριστοῦμεν διὰ πληροφορίαν σας. — Αιδεσιμώτατον Ἰωάννην Μαλαφῆν, Λειβάδια Χίου. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο. — Αιδεσιμώτατον Πρωτοπρεσβύτερον Γεώργιον Πατσούλην, Ἐνταῦθα. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο. — Πανοσιώτατον Παῦλον Μαντζουράνην, Λαγκαδιὰν Τρικιάλων. Ἀλλαγὴ ἐγένετο. — Πανοσ. Ἀρχιμανδρίτην Νικόδημον Παπαθανασίου, Ἐνταῦθα. Ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὸ Περιοδικόν θὰ σᾶς ἀποστέλλεται εἰς τὴν νέαν σας διεύθυνσιν. — Αιδεσιμώτατον Γεώργιον Παπαδόπουλον, Ἄθουρα Γιαννιτσῶν. Ἐνεγράφητε μερίμνη ἱερᾶς Μητροπόλεώς σας. — Αιδεσιμώτατον Φίλιππον Ματζαρίδη, Λειβαδίτσαν Γιαννιτσῶν. Ἐγένετο ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας μερίμνη ἱερᾶς Μητροπόλεώς σας. — Αιδεσιμώτατον Νικόλαον Τσακκίρη, Ρόδον. Αἰτηθὲν ἱερὸν ἀντιμήνσιον σᾶς ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς. Ἐκ τῶν ἀποσταλειῶν 55 δραχμῶν ἐξωδεύσαμεν τὰς 52 διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ ἀντιμηνσίου καὶ ταχυδρομικά, τὰς δὲ ὑπολοίπους 3 δραχμὰς σᾶς ἐπιστρέψαμεν ταχυδρομικῶς. — Αιδεσιμώτατον Δημήτριον Νεραντζίδην, Σκοτούσαν Σερρών. Ὡς μᾶς ἐπληροφόρησεν ἡ ἀρμοδία ὑπηρεσία τοῦ ΤΑΚΕ, τὰ βιβλιάρια ἀσθενείας ἀπεστάλησαν εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν τὴν 26/4/68. Ὡς ἐκ τούτου φροντίσατε διὰ τὴν παραλαβὴν των, ἐὰν δὲν τὰ παραλάβετε εἰσέτι. — Αιδεσιμώτατον Θρασύβουλον Βαλωμένον, Νέαν Ἰωνίαν Βόλου. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο. — Αιδεσιμώτατον Παναγιώτην Μητροπέτρον, Λαύριον. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας τὸ πρῶτον ἐπληροφορήθημεν τὴν χειροτονίαν σας. Ταχυδρομικῶς σᾶς ἀπεστάλησαν τὰ ἐκδοθέντα κατὰ τὸ 1968 τεύχη, ἐνεγράφητε δὲ διὰ τὴν τακτικὴν ἀποστολὴν τῶν Περιδικῶν.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Κωνσταντίνου Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Συμπόσιον Πατέρων, οἱ Ἀποστολικοὶ Πατέρες. Εἰσαγωγή—Κείμενον—Σχόλια.—Ἐπίκαιρα : Εὐχόμεθα διαπύρως.—Ἱστορικὴ ἀπόφασις.—Οἱ ἄγιασμοί.—Ἀνάγκη αὐτοκαταρτίσεως.—Εὐχαριστήρια τηλεγραφήματα πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.—Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἡ ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τοῦ «Ἐπιμορφωτικοῦ Φροντιστηρίου» τῶν ἐξομολόγων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.—Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἐπιτάφιος ἐν Μεγάλῳ Βασίλειῳ. Ἀπόδοσις Θεοδόσῃ Σπεράντσα.—Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Γιά τὸ Ἀποστολικὸ κήρυγμα καὶ τὴν σοφίαν τῶν Ἑλλήνων μωρία. Ἀπόδοσις Ἀνθίμου Θεολογίτη. —Φ. Ἀπαντήσεις ἐν λειτουργικῆς, κανονικῆς καὶ ἄλλης ἀπορίας.—Βασ. Μουστάκη, Ἡ προσευχή.—Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Καλύβα Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Κυριακοδρόμιον ἐπὶ τῶν ἀποστολικῶν ἀναγνωσμάτων τοῦ ἐνιαυτοῦ, 30. Καθηκοντολογία.—Ἀλληλογραφία.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
Ὁδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθήναι - Τηλέφ. 227.689.

Τύποις : ΤΣΙΡΩΝΗ (Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα)
Ὁδὸς Λένουμαν 185, Ἀθήναι — Τηλέφ. 530.318.

Ἐπιτελεσθεὶς Τυπογραφείου : Δημήτριος Β. Δεσποτάκης
Λεωφόρος Ἡρώων 26, Περιστερὶ